

НИЛУФАР

САДОҚАТ

**«ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТБАА
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ
БОШ ТАХРИРИЯТИ
ТОШКЕНТ – 2001**

Н61

Нилуфар.

Садоқат: Шеърлар. — Т.: «Шарк», 2001. — 112б.

Ўз2

© «Шарк» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси
Бош таҳририяти, 2001 йил.

ЭР ҚАДРИНИ ЭЛ БИЛАР

Азизлар, Шарқнинг, ўзбекнинг эркаклари бағоят сергак, мард, ҳамиятли, сахий, бағри кенг, Ялангтўшнамо бўлиб яралган. Чунки бу тупроқнинг, табиатнинг, жўшқин қоннинг ўзи шунга мойил. Шунга хос ва шунга мос бўлиб яралган. Бу эса бизнинг — аёлларнинг, оналарнинг бекаму кўст, боқий бахтимизнинг дояси, асосчиси, дебочасидир.

Зотан, оталаримиз сергак, тийрак, зийрак бўлганлари учун ҳам етти иқлим шоҳи бўлганлар. Бизнинг оталаримиз сахий, одилу мард бўлганлари учун ўзларига қарам юрту элатларни эзиб-талаб эмас, эркин қўйиб меҳнатга, ҳалолликка, диёнатга ўргатганлар. Қора тупроқдан пахта, қуртдан ипак, денгиздан дур, тоғдан олтин, чўлдан боғу бўстон яратишни билганлар ва билмаганларга ўргатиб келганлар. Аёлни ардоқлашни, ўз наслу насабини асрашни, авлоднинг соғлом, тетик, бақувват ва оқилу доно, инсофу иймонли бўлишини ният қилганлар ва шунга эришганлар.

Тарихдан аёнки, ўзбек оиласида ўғил дунёга келса, унга илк дақиқаданок ҳурмат билан қаралган. Оилада ўғил боланинг туғилиши шу хонадонга катта бахт, қувонч ва келажак наслнинг давомчиси борлигидан далолат берувчи хабарчи бўлган. Ахир дунёга энг биринчи келган инсон ҳам Одам Ато — отамиз бўлганлар-ку.

Бас шундай экан, нега биз ўз эркакларимизга суянмаслигимиз, уларга таянмаслигимиз керагу, улардан устун бўлишга интилишимиз, уларни ўзимизга иложи борица тобе қилиб қўйишимиз, ўз истагимизча иш қилмоғимиз лозим. Бу қайси исломий шарқона одатларда битилган?

Оилада хотин устун бўлиб, эрга буйруқ бериб, айтганини бажартириб, унга қаттиқ гапириб, камситиб, ҳатто кўл кўтариб, болалари олдида беобрў қилиб, ади-бади айтгувчи аёллар ҳам орамизда топилади. Бечора эркак-

лар топиш-тутиши камтарона, табиати мулойим, учта-тўртта боласи бор, дамани ичига ютиб, бир амаллаб яшаб келяптилар. Чунки хотинлари бетга чопар, пулни яхши кўришади ва уни топишнинг ҳам осон йўлларини билишади. Умр саробдек ўтяпти. Ахир ўзбекнинг эркак-лари белбоғли, ҳамиятли яралган эди-ку. Қани ўша гурур, ками-кўсти бўлса айбми? Йўқ асло, камбағаллик эмас, ўғирлик, қаллоблик, судхўрлик, бировни камситиш айб.

Бизнинг кўз ўнгимизда ҳали ёшлигимиз ўтган уруш ва ундан кейинги йиллар — ҳаётда кечирганларимиз хаёлимизда ҳамиша жонланади. Ҳақиқий ўзбекона хислат — одамийлик, яхши хулқ-атвор боболаримизда бўлган. Яшашни ҳам, ишлашни ҳам, ибодат қилишни ҳам, у дунёга савоб орттириб кетишни ҳам, ўз кадрю ўзгалар қадрини билишни ҳам ўшалардан ўргансак арзийди. Ота-боболаримиз Оллоҳдан кўркишган, бандадан уялишган, қўлларидан келса фақат яхшилик қиладиган, етимпарвар, хунарманд, одамохун бўлишгани — бу биз авлодлар учун катта фахр ва ифтихордир.

Тошкентдаги Камолон даҳасида яшовчи табаррук олим Камолхон ота шу маҳалланинг энг олижаноб инсонлари ҳаёти ҳақида кўп ибратли воқеаларни сўзлаб берадилар. Фуломхон қандолатфурушни танимаган киши камдан-кам топилса керак. Ота раҳматли ниҳоятда ҳалол, фариштадек файзли, илми ва шу билан бирга катта хунарманд бўлганлар. У киши тайёрлаган қандолат маҳсулотлари ниҳоятда покиза, сифатли ва тансиқ бўларди. Оилада тутган ўринлари алоҳида эди. Улар ўз дастгоҳларида турли-туман қандолатларни ижод қилар, ёнларига ўғиллари, жиянлари, шогирдларини тўплаб иш ўргатар, «Ҳеч қачон омонатга хиёнат қилманг, сизнинг маҳсулотингизни еган одам роҳатланиб дуо қилсин, молга, дунёга ҳирс қўйманг, хунардан бўш вақтларда илмга ружу қўйинглар, деб таъкидлар эканлар. Аёлларга ҳеч қачон оғир юмушни буюрманг, уларга хушмуомала бўлинг эркаклар, фурурингиз, вазифангиз ёдингиздан чиқмасин. Йиллар ўтар, биз ҳам дунёдан ўтиб кетармиз, бироқ сизу биз пиширган новотларнинг таъми одамларнинг оғзида бир умр қолсин. Токи, улар бизни ширин сўз билан ёдга олсинлар» деб ният қиларканлар. Худди шундай бўлди.

...Ўзбек оилаларида йигитлар, ўғиллар, айниқса оталар бош бўлишган. Бир болага етти қўшни ота-она деган нақл бор. Кимнинг қизи бироз енгилтаклик қилса, дарров қўшнилар назарига тушгану, ота-онасига айтиб ўтирмай, ўзлари танбеҳ беришган. Турмушда рўзғор қийинчиликлари, барча икир-чикирлар ўғил болалар зиммасида, уй юмушлари, тикув-чатув, пишир-куйдир, меҳмон кутиш аёллар, қизлар зиммасига юкланган.

Шу ўринда мен кўрган, билган воқеаларимни айтай:

Худо раҳмат қилгур Холхўжа отамлар Зангиота маҳалласида энг обрўли, савлатли, шиддатли, шу билан бирга энг меҳмондўст одам саналардилар. Ҳаммамизни эрта тонгдан туришга, ҳаммаёқни ораста қилиб нонушта атрофида жамул-жам ўлтиришга ўргатганлар. Уйда отам ўлтирадиган жойларида ҳамиша тўрт қават кўрпача, иккита болиш турарди. Дастурхондаги нонни отам синдирар, қаймоқми, мураббони, нимаики тансиқ таомларнинг ҳам энг сараси, энг кўпи отамизнинг олдиларида бўларди. Нонушта тайёр бўлгач, ҳаммамиз бир-бир ҳаё, одоб билан қўлимизни кўксимизга қўйиб салом бериб ўтирардик. Топ-тоза қилиб ювилган, ярақлаган самоварда чой қайнаб турарди. Отам «олинглар» деб таклиф қилмагунларича дастурхонга қўл узатилмас эди.

Ҳамма иш, ҳамма ҳаракат отамлардан кейин бўларди. Бирорга одам — на катта-ю, на кичик дастурхон атрофида ножоиз сўз ёки ҳаракат қилмас эди. Бу муддат, қанча чўзилса ҳам жим-жит, сув қуйгандек ўтарди. Отам фотиҳага қўл очиб ўринларидан туриб ишга отланганларида араби отлари эгарланган бўларди. Вазираҳон ойижоним қўлларида чиройли тўқилган туркман хуржун, қамчинни ушлаб йўлакда «эсон-омон бориб келинг панойи худо» деб катта хурмат билан отамни кузатиб қолардилар. Ҳа, айтгандай нонушта тугар олдида кечки овқатга кўнглингиз нимани тусайди, деб ойим отамлардан сўраб қолардилар. Шунда отам «Пешинга нима хоҳласанглар қилиб еяверинглар, кечга анавундай овқат тайёрланглар» деб номини айтардилар. «Кўпроқ қилинглар, эшикли уй, келган меҳмон қуруқ кетмасин, айтганча анаву қўшнининг аҳволи танг, болаларини чақириб қорнини тўйғазинг, манаву ётуғлик кишига овқат чиқа-

ринглар» ва ҳоказоларни тайинлаб йўлга тушардилар. Ойимларга яна «Уйдан ташқарига келинларни чиқарманг, майда гап аёлларга қўшманг. Биров пул-мул сўраб чиқса дарров бериб юборинг», дердилар.

Ростини айтсам, ўша дамларда ич-ичимдан баъзан алам қиларди. Нега мен ҳам баъзи дугоналаримдек кино, театрга боролмайман ёки дугоналаримни уйларида қолиб дарс қилолмайман. Отам намунча «эскича» яралганлар дер эдим. Агар бирор қиз билан яқин дўст бўлмоқчи бўлсам, ўша қизни уйга чақиртириб обдон ота-онасини сўраб-суриштирардилар, ўзини синаб кўрардилар. Шунда мен жуда хижолатда қолардим. Отам «болам, сен ёшлиқ қилиб яхши ёмонни ажратолмайсан, сенинг кимлигингни дўстингга қараб белгилашади. Ўзингга эҳтиёт бўл жон болам. Жаҳлимни ҳам, сенга бўлган меҳримни ҳам яхши биласан», дердилар.

Худди шундай кунлар келди, қайси уйда эркак зийрак, тийрак, ҳамиятли, қаттиққўл бўлса, ўша хонадонда ўсган фарзанд одобли. Қаердаки эркаклар мулојим, бепарво, беҳамият, ўз ҳузурини ўйлаб маишатга берилса ёки ичкиликбоз, енгил таъб бўлса, ўша уйдан орият, кадрият, хурмат кўтарилар экан.

Бизнинг эркакларга бир сўзлилиқ, мардлик, қўш-қўш белбоғлилиқ, сахийлик, тежамкорлик ва талабчанлик ярашади. Худонинг борлигини билган эркак зоти борки, аёлини, қизини, опа-синглиси-ю, амма-холасини эъзозлайди. Уларнинг оғирини енгил қилади. Номини, шаънини асрайди. Агар ўзи маиший бузук, ичкиликбоз, хотинбоз, бошқа-бошқа ярамас хулқ-атворларга ўрганган бўлса, унга барибир. Қорни тўйса, яхши кийинса, айшу ишрат қилиб яйраб қолса бўлди. Қизи ким билан дўст, хаёлида нима ўй, хотини қаерга боряпти, қандай қилиб пул топяпти, касалми, соғми парвойига келмайди. Кўчакўйда турли-туман қизу жувонларни кўрганда уларга суркалиб айшини суриб юраверади.

Яна бир тоифалар пайдо бўладики, ўзи номаъкулчилигини қилиб гулдай хотинини уйдан қувган, урган, сўккан, болаларини жонидан безор қилган. Ҳатто беш-олти боласи бўла туриб, бошқасига яширинча уйланиб олиб, болаларини, оиласини, маҳалла-қуйни безор қилмоқда.

Яхшигина йигитларимизнинг йўлдан чиқиб маиший бузилишига баъзи бир аёллар сабабчи, бўлса керак деб ўйлаймиз. Кўрдингки, шу йигитнинг оиласи бор, борди-ю сенга гап ташлаганда шартта сўзини бузиб, рад жавоб бергин. Иккинчи гапирармикин. Йўқ, аёллар, ҳатто ёш-ёш қизлар, кўркам, обрўли, пулдор йигитларни турли ҳийла-найранг йўли билан ўзлари йўлдан оздириб, оиласини хонавайрон қилиб томоша кўрадилар. «Сеники эди — меники бўлди» деб болаларини етим қилиб зор-зор қақшатмоқдалар.

Хай жувонлар, шу она, шу аёл ўрнига ўзингизни бир қўйиб кўринг. «Пичокни олдин ўзингга ур, оғримаса бировга» дейди халқимиз. Бундай гуноҳ ишдан кўрқинг, аёллар, йигитларни йўлдан чиқармай, балки уйларига, бола-чақасининг бағрига қайтаринг. Сиз ҳам, азиз жафокашларимиз, болаларингиз хурмати «урушганингиз ун оши, сўкканингиз сўк оши» деб кўнглингизнинг кирини ювиб ўз бахтларингизга ўзингиз эга бўлинг.

Момо ҳаво наслидан бўлган аёлларимиз агар истасалар ҳар қандай ишни бажара оладилар, улар ҳал қила олмайдиган бирор мушкулот йўқ ва бўлмайди ҳам. Бас шундай экан, келинг азизлар, эркакларимизни асраб-ардоқлайлик, олдиларидаги абадий бурчимизни бажарайлик. Меҳримиз билан танларини, жонларини қамраб олайликки, уларнинг кўнгиллари чўкмайин, тоғдан юксак кўтарилсин.

ЎЗБЕКНИНГ ЭРКАКЛАРИ

Соғиниб ўқтин-ўқтин
Ота маҳалламни ман,
Ёшлигим ўтган ҳовлим
Гул баргида томчисин.
От устида оқ яқтак
Кийган бобом кўраман,
Бир кўлида бедана,
Бир кўлида қамчисин.
Юзда нур, кўзда сурур
Кўкси тўла ёли бор,
Ёниб турган юракда
Кўш ўғилнинг доғи бор.
Отасининг қабрига
Тушди дея ўғиллар,
Чавандоз бобогинам
Йўл бўйида бўғилар.
Чидолмай питирлайди
Тўрдаги беданадай,
Вайрона ҳовлисига
Бош суқмас бегонадай.
Топгани қолди эсиз
Кимларга ордонадай,
Ўлса ҳам болам дейди
Ўзбекнинг эркаклари.
Бобом-ла бир кўчада
Катта бўлган Абдулла,
Бобомла бирга қувнаб,
Яйрашишган ҳар палла.
Икки яқин ошно
Фарзанд кўришганида,
Ҳавас-ла бир-бирига
Ном қўйган Ҳабибулла.
Битта Ҳабибуллахон
Кетган жангу жадалга,

Фарзандлик бурчин адо
Этолмайин падарга,
Бешикдаги қизига
Танитолмай ўзини,
Руҳи айланиб қолди
Қизи битган ғазалга.
Кўчамдан ўтганимда,
Армоним ютганимда,
Қодирий битган
«Ўтган кунлар»ни тутганимда.
Кўксимдаги тоғ дейман
Ўзбекнинг эркаклари.
Дил ёққан чироқ дейман
Ўзбекнинг эркаклари.
Кетманг ҳеч йироқ дейман
Ўзбекнинг эркаклари.
Сиз азиз ҳамроҳ дейман
Ўзбекнинг эркаклари.

* * *

Ўзбекнинг эркаклари —
Сергак бўлиб яралган,
Тўкилган юракларга
Тиргак бўлиб яралган.
Ўзбекнинг эркаклари —
Чайлаларда яралган,
Кесилган киндиклари
Эгатларга айланган.
Ўзбекнинг эркаклари —
Белбоғ билан яралган,
Кўкрагининг ёллари
Тароғ билан таралган.
Ўзбекнинг эркаклари —
Баҳор бўлиб яралган,
Кўксидаги нурли тоғ
Булоқ бўлиб таралган.
Ўзбекнинг эркаклари —
Танти бўлиб яралган,
Жигарлар жонга пайванд

Қамти бўлиб яралган.
Ўзбекнинг эркаклари —
Бир жаҳон бўб яралган,
Қўлда сурнай, енгда най
Хуш забон бўб яралган.
Ўзбекнинг эркаклари —
От эгарли яралган,
Уловларда югуриб
Ким ўзарга ўрганган.
Ўзбекнинг эркаклари —
Беданавоз яралган,
Шу битта «питбилдик» деб
Кўксини яралаган.
Ўзбекнинг эркаклари —
Бокишар кўчқор-хўроз,
Урушганда жонворлар
Ютганига ишқибоз.
Ўзлари ҳам хўроздек
Доим мағрур юришар,
Чойхонада ўлтириб
Гапу-гаштак куришар.
Ҳар кун саҳар туради,
Қўлда кетмон кулади,
Фарзандларнинг ичида
Ўғилни хуш кўради.
Тўйу-томошага ўч
Орқалаб юрмайди кўч,
Очиқ қўл ҳамиша хуш
Ўзбекнинг эркаклари.
Гўзалга ошиқ ким денг,
Ўзбекнинг эркаклари,
Ғазалга шайдо ким денг,
Ўзбекнинг эркаклари,
Ҳаётга фидо ким денг,
Ўзбекнинг эркаклари,
Фарзандга гадо ким денг,
Ўзбекнинг эркаклари,
Ҳар бирини асрлик
Лақамлари бўлади,
Читтак, чумчук,

лайлак, ғоз
Туя, товук, .
Тўлар соғ.
Десагина бир-бирин
Сўзини тан олади.
Нима десам рост дедим,
Холпарангга хос дедим,
Юртим эркакларига
Таъзим ила бош эгдим.
Жон эркаклар билинг сизла
Уйимиздир файзиёб,
Турмушимиз фаровону
Тинч, осуда ва ноёб.
Белбоғингиз боғланг маҳкам
Элимизга тушмасин ғам,
Камол топинг, ҳеч бўлманг кам
Асл ўзбек эркаклари,
азиз ўзбек эркаклари.

АЁЛЛАР АРМУФОНИ

Ислом Каримовга

Оға Сизни яратган ўйлаб-ўйлаб яратган,
Ўйларининг ичинда сўйлаб-сўйлаб яратган.
Сизни элу-юртига қай қил билан боғлаб ул,
Боғлаб туриб юрагин доғлаб-доғлаб яратган.

Сизга қудрат, жасорат, нур берганда аямай,
Яна қанча ғайрату, шижоат ҳам яратган.
Онангизнинг кўксида яралганда жонингиз,
Отангизнинг қонига қўшилганда қонингиз.

Ким дебдиким, меҳрибон-мушфиқларга ўшал дам,
Бу каттакон Туронни тутар деб Исломингиз.
Бир оила бошини жуфтламоқ қанча оғир.
Бир корхона тебратган елкаси бўлар яғир.

Бир дўстинг ночоғ бўлса луқманг бўлади тахир,
Сизни сабру-бардошда метин қилиб яратган.
Ўксиманг, куйманг сира, дилингиз қилманг хира,
Сизга ҳамдам бўлолмаган зотлардан қилманг гина.

Белингизни маҳкам боғлаб қўйгувчи бизлармиз,
Қирларингиз оқ ювиб, оқ тараб турувчи қизлармиз.
Ҳам келинмиз, ҳам аёлмиз, ҳамда жафокаш она,
Сизга елни раво кўрмай бўлолгувчи парвона.

Эгам Расулдан аввал, аёлига берган салом,
Биби Фотимани суюб, никоҳда берган калом.
Оагинам бардам бўлинг, бахтимизга кўп йил турунг,
Сизни Оллоҳ хур ўлкага посбон қилиб яратган.

ҲАЗРАТИ ИНСОН

Совук изиллатиб турганда чунон,
Шам каби қотганда сурмаранг мужгон,
Ҳатто сўз деёлмай қолганда забон,
Қаршимда бўй тараб тургандек райҳон,
Дилим яйраб кетар Сизни кўрган он,
 Ҳазрати Инсон!
 Ҳазрати Инсон!

Қуруқ ёз чилласи саҳрода ҳайрон,
Йўл юриб изласам гар обиравон,
Қақраган лабимдан томганида қон,
Рўбарў келгандек бир жаннат макон,
Дилим яйраб кетар Сизни кўрган он,
 Ҳазрати Инсон!
 Ҳазрати Инсон!

Гоҳида дилгинам бўлганда вайрон,
Ҳақ, ноҳақ ичинда ёнганда виждон,
Қайнаганда кўксим ўтига қумгон,
Бошимга кўнгандек ул куши ҳумо,
Дилим яйраб кетар Сизни кўрган он,
 Ҳазрати Инсон!
 Ҳазрати Инсон!

Алам гирдобиди қолганида жон,
Бакор келмаганда зўр дори-дармон,
Қилга жо бўлганда бу икки жаҳон,
Қалбимда кулгандек ул моҳитабон,
Дилим яйраб кетар Сизни кўрган он,
 Ҳазрати Инсон!
 Ҳазрати Инсон!

ЗОР ЭДИМ БИР КЎРГАЛИ

Кўрмагандим мен отамни —
Зор эдим бир кўргали,
Излар эдим кеча-кундуз
Хол-аҳвол сўргали.
Интизор кўнглим учун
Ой ҳам тўлишди бу кеча,
Бахтга ёр қизни падар
Дийдорига тўйдиргали.
Бир азиз сиймо боқарди
Кўзима тўймай сира,
Гўё келгандек ўзин
Аксини сувда кўргали.
Талпиниб бошимни қўйдим
Меҳрибон кўксига мен,
Ғаму хижрон доғини
Аччиқ ёшимла ювгали.
«Ўртама, — дер, — бағримни,
Жон қизгинам, қўй йиғлама,
Юр, чиқайлик қояларга
Лолаларни тергали».
Қушдек учдим чўккига,
Тердим авайлаб лолалар,
Уларни қиймас кўзим
Асло бировга бергали.
Уйғониб боқсам Нилуфар,
Лолалардан йўқ нишон,
Топмадим излаб отам
Хокини кўзга сургали.

СОҒИНДИМ

Баллада

Дейдиларки, кизга отаси
Тахт ясармиш, бахт ясармиш,
Қанча сеп йиғмасин онаси,
Бир умрга ул ярамасмиш.

Қиз отага, йигит онага
Бахтли бўлар эмиш ўхшаса.
Мени ўхшатишар отамга,
Бахтлиманми мен ҳам бўлмаса?

Шу нақлни эсладим нега,
Юрак-бағрим тирнадим, эздим?
Армонлардан ясаб бир кема,
Хаёл дарёсида кўп кездим.

* * *

Туғилибман оғир бир кунда,
Отам жангга жўнаган тунда.
Онам бағрин эзибди алам,
О, нахотки бахтсиз, деб, болам.
Тақдир шунча қаттиқми ахир?
Қиз берди-я, деб доя кампир
Жаврай-жаврай очибди йўргак,
Ва умримни қилибди тилак.
Улғайибман, ўсибман аста,
Мурғак дилим ҳамиша хаста.
Ҳамма дерди кўнглимни ярим,
Ўксимасин, дея, жигарим,
Холам совға қилса қўғирчок,
Аммам келтирарди ўйинчок.
Бир байрамда бир неча кийим
Тикишарди иккала бувим.

Ҳеч нарсадан камлик йўқ эди,
Лекин дилда армон — чўғ эди.
Чўғ кун сайин олиб аланга,
Асло ором бермасди танга.
Ҳар кун сандиқ очганда бувим,
Кийимларни олиб суярдим,
Искаб-искаб дорга илардим,
Суратига термилсам узок,
Хаёл олиб кетарди йирок...

* * *

Шовқин солиб поезд келмоқда,
Худди шамол каби елмоқда.
Ундан тушиб келмоқда отам,
Ҳаммасидан забардаст, ўктам.
Талпинаман отам бағрига,
Ўпиб, қучиб ўраб барига
Ҳол сўрайди мендан у аста.
Мен ҳам силаб қошин пайваста,
Соғинганим айтаман шошиб,
Қидириб қолганим адашиб,
Урганини мени Ҳадича,
Етимча деб айтганин кеча —
Ҳамма-ҳаммасини айтаман,
Қўл ушлашиб уйга қайтаман.
Уйимизда бўлар тантана,
Онам патир ёпади яна.
Туршак, жийда, ёнроғу узум,
Улашаман ҳаммага ўзим.
Онам таъбин қилиб кир, хира,
Энди йиғламайман мен сира.
Бувим йиққан бир халта танга,
Сочилади отам устига.
Чувиллашиб қанча болалар,
Аланг-жаланг танга санарлар.
Остонадан уйгача токи
Пойандозлар ёзилар шоҳи.
Ким эшитса дарров келади,
Меҳмон кутиб онам елади,
Суюнчига аталган тўнни,

Асраб қўйган қопдаги унни
Қувонч билан улашар бобом,
Кўриб кўнглим олади ором.
Кўлим солиб дадам бўйнига,
Бошим қўйсам иссиқ қўйнига,
Ширин хаёл элтиб кўзим,
Болиш узра кўрардим ўзим...

* * *

Уруш... юртда очлик, ночорлик,
Ёруғ жаҳон қиларди торлик.
Онам тинмай тикарди дўппи,
Аmmo менга дер эди, ўқи.
Оғзидагин узиб соларди,
Ўзи очлигидан толарди.
Қўлга олиб соғинчдан торин,
Ёд қиларди жангдаги ёрин.

* * *

«Меҳрибоним кетдию
Меҳри кўзимдан кетмади.
Меҳрибоним йўқ учун,
Ҳеч оним шод ўтмади.
Олмадин отлар қилай,
Тол баргидан хатлар қилай,
Ёр юрган кўчаларни,
Мен юриб ёдлар қилай,
Ёр юрган кўчаларни,
Супурай сочим билан,
Чанги чикса сув сепай,
Кўзимдаги ёшим билан».
Мужгонлардан оқиб томчи ёш,
Заққум бўлса товоқдаги ош,
Шунда онам силаб бошимни,
Алдаб ичирарди ошимни.
Ойдин тунда тугагач юмуш,
Биз отамга тилардик олқиш.
Мижжа қоқмай онам, ақида
Сўзлар эди отам ҳақида:
— Бир партада роса етти йил,

Отанг билан олганмиз таҳсил.
Бир майизни бўлиб еярдик,
Бирга келиб, бирга кетардик.
Бир кўчада эди уйимиз,
Бир хил эди орзу, ўйимиз...

* * *

Гўё қанот қокиб мен учдим,
Шу уйимга келин бўп тушдим.
Бахтим эди менга парвона,
Оташида мен ёна-ёна.
Турмуш қуриб беш йил бирга биз,
Кўрдик бир ўғилу икки қиз.
Ерга қўйиб аканг, опангни,
Жангга жўнатганман отангни.
Энди кўрмай сенинг доғингни,
Кўрай доим хурсанд чоғингни.
Отанг жангга жўнаш олдидан,
Қизил олма олди ёнидан.
Ширин олма қўлимда қолди,
Йўлларида кўзларим толди —
Дея онам қўшиқ бошларди,
Ғам юкини олиб ташларди.

* * *

«Кетдингу ёр келмадинг,
Афтода ҳолим сўрмадинг,
Йўлларингга кўзларим тўрт,
Термилардим, билмадинг.
Қаторингда норинг кўп,
Ёв кўксига отсанг ўқ.
Парвонанг бўлай дейман,
На қилай иложим йўқ.
Хат ёзай узоқ-узоқ,
Ёв пойига сол тузоқ.
Мингга қирон келтиру
Таслим бўлмагин бироқ.
Доим сени ўйлайман,
Номинг тилдан қўймайман,
Суратингга термилиб,

Висолингга тўймайман».
Ота меҳрин билмайман зарра,
Кўрмаганман дийдорини ҳам.
Номин ҳар кун айтиб, минг қарра,
Термилардим суратга ҳар дам.
Соғинардим гоҳида жуда,
Не хаёллар келмасди бошга.
Ҳеч кимсага сездирмай тунда,
Кучим етган кўздаги ёшга.
Ярим тунда ҳовлига чиқиб,
Ой нурида ўқирдим китоб.
«Уруш» сўзин кўрсам ўчириб,
Йўқолсин, деб қилардим хитоб.
Хат ёзарди отам кўп бизга,
Севар ёри, ёлғиз қизига.

* * *

— Ассалом, отажон — табаррук устоз,
Меҳнат машаққатдан толдингиз бир оз.
Кўш-кўш белбоғингиз боғлангу маҳкам,
Аёлларга далда беринг сиз ҳар дам.
Қизимга «ота» деб танитинг ўзни,
Ипак топмасангиз, кийгизинг бўзни.
Ассалом, меҳрибон, муҳтарам онам,
Эрта-кеч бошимда бўлган парвонам.
Оқ ювиб, оқ тараб усти бошимни,
Мулойим силаган бароқ қошимни.
Не хато қилсам ҳам доим кечирган,
Ҳар қошиқ ошимни суйиб ичирган.
Умриму иқболим тилаган ҳар он,
Фашистни лаънатлаб йиғлаган кўп қон,
Соғиндим юзингиз, оҳу кўзингиз,
Ҳар ширин сўзингиз, босган изингиз...
Ассалом, азизим, вафоли ёрим,
Йўлимга кўз тиккан, кўзи хуморим.
Салом жажжи инсон, эй жигарбандим,
Шириним, шакарим, асалу қандим.
Табиат мени лол қилдики шунча,
Қиз ҳам отасига ўхшарми бунча.
Сочим жингаласи, кўзим шўхлиги,

Ҳаётни севишим, бағрим тўқлиги,
Камсухан, ўйчану, майинлигиму,
Ёвлар қаршисида қайинлигиму,
Ҳамма-ҳаммасини она табиат
Қизимга берибди — кўрсатди сурат.
Шу азиз суратни бағримга босиб,
Қонхўр газанданинг йўлини тўсиб,
Мен энгиб чиқаман жангда албатта,
Ютуғим ёзаман кейинги хатда.
Бул хатни ёздим мен окопда тунда,
Дийдор кўришармиз биз яқин кунда.

* * *

Хатини минг ўпиб кўзга суртардик,
Эгасин тўрт кўзлаб бедор кутардик,
Биз ҳаммамиз хурсанд, лек бобом ғамгин,
Унга бул кайфият ёпишди қайдин?
Кейин билсак, бобом тушида кеча...
Отамни ўрапти душман бир неча.
Бир ўзи бўш келмай қанча ёвузга,
Олишиб-олишиб, отиб ҳовузга,
Ростлаб тик қаддини, артиб қонини,
Турганда кўрибди отажонини,
Отаси чопармиш ўрлига илҳақ,
Ўғил ётолмасмиш отага бироқ.
Соғинган икки жон ёнмасин ҳарчанд,
Қучоқ-қучоғига бўлмабди пайванд.
Орадан чиқибди бир қора илон,
Отамнинг қонини сўрибди ёмон.
Бобом дод солибди, сўрабди ёрдам,
Ёрдам беролмабди лекин ҳеч одам.
Суксурдай ўғлони ётаркан жонсиз —
Заъфарондек рангсиз ва қатра қонсиз.
Шу дам бобом янчиб илон бошини,
Тепкилаб отибди қаҳр тошини.
«Энди нима дейман онасига мен,
Фариштадек ёри, боласига мен.
Нечун қутқармадим, болам офатдан,
Ер остидан чиққан бу фалокатдан.
Бирмас минг илонлар чақсинчи қани,

Агар бош товласам ер ютсин мени.
Боламни кўрай деб келиб йироққа,
Дучор бўлдим сонсиз дарду фироққа,
Ўчини оламан», — дея ўкириб,
Кўлга курол олиб — чопса югуриб,
Пар тўшак устида кўрибди ўзни,
Ишониб, ишонмай очибди кўзни.

* * *

Хатчи Зайнаб опа бизга ёқарди,
Хар гал суюнчи деб эшик қоқарди.
Бу сафар негадир кирмайин уйга,
Бобомни имлади ариқ бўйига.
Нимадир пичирлаб бобомга аста,
Хат олиб сумкадан опа бир даста
Бобомга узатди ғалати бокиб,
Сўнг қўлин юзига қўйди у тортиб.
Бобом чидамайин ортиқ аламга,
«Бало ёғди, дея, ёлғиз боламга» —
Басавлат гавдасин одию ерга,
Бир зумда беланди у қора терга.
Хеч айтишга тилим бормайди асло,
Чиндан уйимизга ёғди шум бало.
Онам, бобом, бувим, кон-қариндошлар,
Дод фарёд чекишиб, тўкиб кон ёшлар,
Бежасад ўликка аза тутишди,
Ва лекин соғиниб йўлин кутишди.

* * *

Ким йиғласа унга қўшилиб хар гал,
Кечга бориб қотдим мисоли ҳайкал.
Гоҳ тушуниб, тушунмай не бўлганига,
Аммо ишонмайин ҳеч ўлганига.
Куя-куя рангларим сўлиб,
Икки ўтда онам кул бўлиб,
«Сотиб опман» безгак касалин,
Онам излаб қопти асални.
Бир қўлида каттакон тугун,
У шошарди катта бозорга,
Чойшабини сотармиш бугун,

Сарф қилармиш яна рўзғорга.
Ўзи емай едирар менга,
Ўзи киймай кийдирар менга.
«Севгилимдан ёдгоргинам сен,
Йўлларингга қурбон бўлай мен.
Ёш қалбингга туширмайин доғ,
Елкам узра кўтарайин тоғ» —
Дея онам кўнглим оларди,
Ўзи меҳнат, ғамга толарди.
Тўшак узра ҳолсиз тўлганиб,
Дердим: «Қани бургут бўб қолиб,
Қўниб қолсам окоп ёнига,
Чанг солардим Гитлер жонига».
Етган каби ҳосил тилакка,
Мийиғимда кулиб қўярдим.
Гоҳ қўлларим тираб иякка,
Сувда отам аксин кўрардим.
Ўтиб кетди қанча ёзу қиш,
Қанча баҳор келди, қанча куз,
Лекин дилдан кетмади ташвиш,
Гоҳ ярамга сепилади туз.
Мен отамни кутаман ҳамон,
Тўй, маърака, ҳар байрам куни,
Гоҳо кадри ўтади ёмон,
Аммо ҳеч ким сезмайди бунини...
Шу сабабдан қадрин оталар —
Юксакларга кўтаргим келар.
Шу туфайли гоҳ қилиб ҳавас,
Кексаларга термилиб бирпас,
Дил дардига топиб кўп малҳам
Мен улардан оламан илҳом.

* * *

Онаман, маҳбубман чин бахту бекам,
Уруш не билмайин ўсмоқда эркам.
Ана шу бахт ўзи менга кифоя,
Жангчи отам руҳи бахтимга доя!

ОДАМИЙЛИК ВА ОҚИБАТ ҲАҚИДА

Одамий эрсанг демагил одами,
Они ким йўқ халқ ғамидин ғами.

НАВОИЙ

Кимки халқ ғами билан куйиб-ёниб яшар экан, шу кишини чин одам, ҳазрати инсон деб биламан. Бизнинг юртимиз одамлари ўз одамийликлари, сахий, очик қўл, имону инсофли халқпарвар ва меҳмондўстликлари билан оламга машҳур бўлганлар.

Уларга ҳеч ким сен ундай қил, бундай қил деб ўргатмаган, улар ўзларининг танти, беғубор қалб амрларини буйруғини Куръону каримга амал қилган ҳолда бажарганлар.

Боболаримиз, момоларимизнинг имону инсофи, меҳру оқибати неча асрлардан бери бизга мерос бўлиб келмоқда. Биз эса уларнинг бу гўзал хулқ-атворларини, яхши маданий меросларини жону-дилдан давом эттириб, замонга мослаб яна ҳам бойитмоғимиз, ёш авлодларга сингдириб бормоғимиз лозим.

Одамийлик, оқибат нима ўзи. Бир йиқилганни суяб тиргак бўлмоқ, беморга даво шифо кўрсатмоқ, етимни бошини силамоқ, бева-бечоралар кўнглини овламоқ, чўлни бўстон қилмоқ, қақроқ ерга сув чиқариб кўприк қурмоқ, гўдакни авайлаб, кексаларга ҳурмат кўрсатмоқ, дўсту ёрлар дийдорига талпинмоқ, ўтганлар руҳини тез-тез ёд олиб, қабристонларни обод қилмоқ ва ҳоказо.

Бир кам икки дунё бу дунё. Ҳеч қачон икки орзу бир келмайди, бирини берса бирини олади эгам.

Ҳар дақиқа бандалари ўзларидан ўтиб кетмасин деб вақти-вақти билан танобини тортиб тураркан. Ҳаммамизни эзгуликка, яхшиликка, савоб ишларга ундар экан.

Оллоҳ таолло ота-онанинг меҳру муҳаббатидан фарзанд дунёга келишини асосий қоида қилиб қўйган эканки, биз бунга ўрганиб қолганмиз.

Аммо, баъзида ҳақиқий яратувчини унутиб иш фақат эру-хотин билан битаверади деган хом хаёлларга бора-миз.

Оллоҳ эса бандалари уни эсларидан чиқармасликла-

ри, тез-тез фикрлаб туришлари учун ўзи қондани «бузиб» туради.

Баъзи кишиларга фақат ўғил, баъзиларига эса фақат қиз бериб, бирини ўғилга, бирини қизга зор қилади. Баъзиларига аралаштириб беради.

Баъзиларга беникох, ниҳоятда ўткир дидли, истеъдодли, бақувват бола бериб шарманда қилса, баъзи болага интиқларга йиллар ўтказиб бир бедаво ногиронни бериб овора қилиб қўяди.

Кўп ҳолларда болаларини хор қилиб, ўлимига рози бўлиб ҳар қаерларга ташлаб кетсалар ҳам ўсиб улғаяверади. Арзандалар эса ёр ичида яйрамайди қанча авайласалар ҳам ота-онани севмайди, элга нафи тегмайдиган безори бўлиб ўсади.

«Бола-бола» деб топган тутганини йиғиб сарф қилган ота-она армон билан кўз юмаркан.

Менимча, барча қилмишларимиз, демишларимиз, кечмишларимизни билгувчи Оллоҳ бандаларини ҳамиша имтиҳон қилиб турадигандай.

Борди-ю кимнингдир келини ёки қизи узоқ вақт туғмаса уни шифокор кўригидан ўтказилгач ўша ёш келин-куёвларнинг феъли атворлари, ниятларини бир билиб қўйилса яхши бўларди. Ҳар нарса ниятга, босиб ўтган йўлга қилинган ва қилинаётган савоб, гуноҳ ишларга ҳам аңчагина боғлиқдир. Жуда аниқлик билан аёлимни бўйида бўлди деб ҳовлиқиб, бир бойвучча йигит ўғилга-қизга аралаш қилиб бир сандиқ болаларнинг чет элдан келтирилган роса сархил кийимларини йиғибди. Катта докторлар назоратида бўлибди. Ичи шошганидан вақти бўлди деб дард тутмасдан олдин туғруқхонага хомиладор хотинини элтиб ҳамма умидни «катта доктор»дан қилиб пачка-пачка пул тарқатиб туғруқхона эшигида тонг оттирибди. Буни қарангки йигитнинг қилмиши Оллоҳга ҳам, ўша туғруқхонада ётган оналарга ҳам хуш келмабтими дейман, уйига ўлик бола, жонсиз онани олиб кетиб докторларни ҳақорат қилиб судга бераман сенларни деб дод солибди. Сандиқда 9 ой бурун олиб қўйган кийим-кечакларни лойга булғаб ҳовлини тўрт тарафига отибди.

Оллоҳ ўзи чевар, ўзи меҳрибон ва ўзи ҳар ишга

қодир. Шу йигит давлатига бино қўйиб худони унутган кўринади. Шу воқеага жавобан яна бир воқеа мисол. Бундан 50 йилча муқаддам Черняевка деган жойга бир барно, ўта маданиятли Забаржат амма пошшам келин бўлиб тушган эдилар.

Мен шахарнинг марказидан келдим, уйимда эркатой эдим демай жирини жирлаб кетдилар. 8 болага она бўлдилар.

8 та қайнагачилари, кекса қайноналари бор эдилар. Ҳаммаларини юмушларини қилдилар 30—40 сотих ер, яна боғ, сигир-бузоқ дегандек.

Келинг, бир кичик воқеани баён қилай. «Олтинчи болаларига ҳомиладор эканлар. Уйда иш қизиб ётибди. Ҳар куни қайноналарига соат 11 га иссиқ овқат тайёрлашлари, иссиқ нон ёпишлари керак экан. Шу куни тонгда дард тута бошлабди. Забаржат опа азондан туриб нонга ҳамир қорибдилар. Орифжон поччамиз ҳайдовчи эдилар, уларни ишга жўнатибдилар. Болаларни ўқишга жўнатиб қайноналарига иссиқ овқатни олиб кириб берибдилару нон ёпишга иложлари бўлмапти. Бу ёғи тезлаб кетибди. Ойижон сиз овқатни ичиб туринг мен шундоқ касалхонага чиқиб палончини кўриб келаман деб бўш кастрюлкани рўмолчага бойлаб тез-тез чиқиб кетибдилар. Шунда учраган кўни-кўшниларга ҳам касалхонада бир танишим ётувди кўриб келай деб ўтиб кетаверибдилар.

Пешин бўлди келиним касалхонада ҳаёллаб қолди. Бунақа одати йўқ эди-ку, онангдан хабар олиб келчи, деб набираларини чиқарсалар хў эрта билан келди-ю, тўртинчи ўғилни тувди, — полвон деб суюнчига чиқишибди ҳамширалар. Опадан кейин нима бўлди десам — «айланай сингилжоним 7 кундан кейин боламни кўтариб ўзим эшикдан кириб келдим, болани ойимга бериб белимни маҳкам боғлаб, уюлиб ётган жомашов-жомашов кирларни ювиб яна кундаги куйманчигимни қилавердим.

Ҳеч нолимайман ўғилларим-қизларим ҳаммаси соғлом, бахтли илмли, мени бошига қўйишади» — дедилар. Дунёни ишлари қизиқ экан, имтиҳонли дунё. Илоҳим эгам ўзи хазинасидан берса бергудек, иймону инсофли, оқибатли, қариганда тиргак бўладиган фарзанд берсин ҳар кимга ҳам.

Иймон, инсоф, оқибат сўраймиз-у ўзимиз уларга шу ўринда ўрناق бўлдикми ёки бўляпмизми?

«Экканингни ўрасан» — дейди халқимиз.

Афсуски, баъзан экканини ҳам ўраолмай қоляпти одамлар. Бунга атроф муҳит сабабмикин? Бизда кейинги кунларда оқибат дарахти озиб-тўзиб, хушомад кўчатлари хийла семириб, илдиз отиб боряпти. Тан олинг раҳбаримиз, ёки бой қариндошимиз, ёки бизга заррача фойдаси тегмайдиган киши тўй қилса, бир ҳафта бурундан бориб бел боғлаб, хизмат қиламиз, совға-салом тоғара-туғара ҳаддидан ошади. Тўй тугагандан кейин тоғорадан 4 та қотган нон билан, бир сиким қанд-курсни олиб болаларга олинглар табаррук сизлар ҳам шунақа тўй кўринглар деб кўз-кўз қиламиз. Худди шу куни бир бечорагина бева аёл — яқин уруғимиз тўй қилса бориш қаёқда, ҳатто телефонда ҳам қутлаб қўйишга ярамаймиз. Мана сизга оқибат. Мана сизга одамийлик. Ҳалиги бойнинг тўйида кўрган «Вой қарангга қариндошлари, ҳам-касблари ниҳоятда оқибатли экан» деб оғиз кўпиртиришса гердаиб юрамиз, виждонимиз қийналмайди, чунки унинг ўзи озку.

Ҳозирги бозор иқтисодига ўтиш даврида ҳам белида белбоғи бор йигитлар хўп савоб орттирадиган бўлди-да.

Етим бошини силаш, бева-беморларга шафқат қилиш, маҳаллаларни обод қилиш, қариялар кўнглини олиш, шифохоналарга кўрпа-тўшак, дори-дармон топиб бериш қанча айтсак шунча кўп савоб ишлар бор.

Ваҳоланки, баъзилар бундай камчиликларни хаёлларига ҳам келтирмайдилар, жим-жима қилиб сендан мен ўтаманга 2—3 қаватли қошоналар қуриб, тириклигида кўнглини чўктирган ота-боболарига 100 килолаб ош бериб, ҳафтада меҳмон чақириб сохта шуҳрат топмоқдалар.

Аёлларчи бебаҳо кийимлару зебу-зийнатга хирс қўйиб, ҳар ойда машиналарини янгилаб, давру-даврон суряптилар. Битта-иккита болалари бор бўлса ҳам унга оқибатни эмас, қабоҳатни ўргатяптилар.

Мен шундай дамларда ўзим ўсган хонадон, бобом, бувиларим, онам ва яқинларимни қайта-қайта ёд оламан. Руҳларига дуои фотиҳа қилиб жаннатларидан жой сўрайман.

Хаёлим яна раҳматлик (бобом) Холхўжа отамга кетади. Уруш ва ундан кейинги ночор йиллар. Бир бурда нон анқони уруғи эди.

Отам раҳматли қоронғу азонда отга миниб ишга кетардилар. Узоқ далаларда, колхозми, совхозми билмайман қаерда ишлардилар. Хуржунларини тўлатиб қанд лавлаги, жўхори олиб келардилар. Орқаларига тез-тез болакайларни миндириб келардилар. Бир куни Али деган болани олиб келдилар. Бечора жуддур экан, ювинтириб, кийинтириб, қорнини тўйғазиб, иссиқ уйдан жой бердилар. 3—4 йил туриб, балоғатга етабошлагач яна уйига олиб бориб қўйгандилар. Қайси жиянларининг уйи йўқ бўлса, бизникига келиб турарди. Турмуши бузилса отасиникига эмас, амакисиникига яъни бизникига келиб туради. Бир-икки ой ҳовуридан тушгач, олиб бориб яраштириб келардилар. Раҳматли уй-жойли яна бир жиянларини «эшонча» деб аташарди. Уруш йили оғир йўтал бўлиб ҳолдан тойган экан. Уйидагилари боқа олмайди, ҳаёт оғир. Ёдимда йўқ бир неча йил бизникида яшаб, шу ерда оламдан ўтдилар. Отам бу авлод, аждодлари у ёқда турсин, хотинлари яна Вазираҳон ойимнинг уруғ-аймоқлари ҳам бизникида яшашаркан. Отам раҳматли оналари билан қайноналарига меҳмонхона уйларини бўшатиб бериб, уларни парвариш қилиб роса дуоларини олганлар. Оч келиб тўярди бизникида, яланғоч келиб кийинарди, уйсиз-жойсизлар тунардилар. Сўзсиз ўз-ўзидан маълумки хонадонда мендан бошқа ёш бола йўқ қўлдан-қўлга, тиззадан-тиззага ўтириб таъомларнинг энг сархили-ю энг олдини менга беришарди.

Уйимизда бирор йиғин ёки ифторлик бўладиган бўлса 2—3 кўча қўшнилари кўчиб чикқудай бўлиб хизмат қилишарди. Зиёфат тугагач, ярим кечагача маҳалладаги кексаларга, беморларга, бечорахол кўп болалик хонадонларга норин, сомса, қанд-қурс қўйингки дастурхонда нима қолган бўлса ҳаммасини улашиб чиқардик.

Шундай одамларни кўрганим, кенг сахий даргоҳда ўсганим учунми билмадим ҳозирги баъзи бир феъли торумақтанчоқ «бойвуччалар»ни таъбим кўтармайди.

Ўша орттирган дунёнинг у дунёга олиб кетармидинг ёки уйингдаги меҳмонларга ёзилган дастурхонни бир ой

ермидинг. Кўнглингни кенгроқ қилақолсанг нима киларкин дейман ичимда. Оқибат, муҳаббат, одамийлик ҳаётда ҳар хил кўринишда ўз аксини топади.

Оқибатли андишали бўлгани учун не-не ёш келинчақлар жангга жўнатган ёрларини кутиб бир умр тул ўтиб кетишди. Уларда юрак йўқмиди, уларнинг нафси йўқмиди ҳаммасига бардош тошини уриб тишларини тишларига қўйиб чиқишган. Сабаби оқибат юксак бўлган.

Дунёда гўдак учун ота-онадан ортиқ меҳрибон, мушфик, ғамхўр йўқ. Лекин, ана шу меҳрибонларининг бири кам бўлса, айниқса сендан йироқда бўлса уни интизорлик билан кутиш, кутиш ва бир умр кутиш нақадар оғир. Ўлди деб умид узолмасанг, келади деб ишонаолмасанг, аросатда қоларкансан киши. Экранларда, телеэкранларда уруш ҳақида фильм кўрсатилса юрагим орзиқиб, ичимда зилзила туради. Кўзимдан шашқатор ёшим оқиб, дод деб чиқиб кетгим келади, лекин ўзимга сабр бериб, намли кўзимни артиб секингина чиқиб кетаверман.

Мен ота дийдорини кўрмаган, ота меҳрини билмаган, унинг иссиқ кучоғида энтиқиб-энтиқиб нафас ололмаган бир бахтсиз одамман.

Адам жангга кетганларида мен онамнинг қўлларида 5 ойликкина бўрсилдоқ чақалоқ эканман. Адам кетаётганларида онам мени бешикка белаб, кузатгани катта кўчагача чиққан эканлар...

Бироз эсимни таниб 3—4 ёшга борганимда билдимки, адам жангдалар. Қўлимга ўша фронтдан юборган аскар форма кийиб тушган суратларини олиб, катта тош йўлнинг бошида эрталабдан кечгача ўлтирардим. Баъзан сабрим чидамаса 1 чақирим нарироқдаги гузарга бориб ўлтирардим. Узоқдан аскар кийимини кийган кишининг қораси кўринса бўлди, ойи адам келяптилар деб уйга чопардим. Гўё адамдан олдин келиб «суюнчи» беринг деб бақириб келардим. Шу алпозда кўп йиллар ўтди. Кута-кута кўзимиз тўрт бўлди, дилимиз хун, жигарларимиз зардобга тўлди.

Ойимлар (яъни бувимлар) ҳар йили баҳор келиши билан адамларнинг барча кишки кийимларини сандиқдан олиб дорга ёярдилар. Офтобда тоблаб, яна нафта-

лин солиб сандикқа солардилар. Токи ҳолдан тойиб, бошлари ёстикқа етгунча шу ишни қилиб, умид билан ўтдилар. «Боламдан бир кетмон тупроқ устимга тушмагунча кўзимни юмолмайман» дердилар. Худди шундай бўлди, армонли дунёда куя-куя хафақон касалига дучор бўлиб, оғир хасталиқда бир йил ётдилар.

Ҳеч жон бераолмай кўзлари йўлга термилиб емай-ичмай ётаверардилар. Бу ҳолга ачинган кўни-қўшнилари ўйлаб-ўйлаб чорасини топишибди. Мен ишда эдим кейин эшитдим. Қўшнимизнинг ўғлини яхшилаб кийинтириб суюнчи беринг опоқи Хабибулла акам келдилар деб бакиришиб киришибди. Кўзларидан нур кетган ойижоним ўз болаларини танимай ўғлим келди худога шукур деб жон берибдилар.

Ана онанинг болага илинжи, меҳр-оқибати жондан ҳам ширин экан.

Онамчи — онам у кишини опа дердим. Уларнинг исмлари Вазираҳон эди. Улар ҳам адамдан 23 ёшда айрилиб 70 ёшгача кутдилар.

Оқибат, андишани кўринг қошларига ўсма қўймасдилар — «тузуккина кийинмасдилар, қайнона-қайнотадан андиша қилиб» эри бўлмай туриб ўзига оро беряпти» деган хаёл кўнгилларига келмасин дердилар.

47 йил беваликда бир парча этни катта қилиб бошига қараб, кўзига қараб ўтиб кетдилар.

Ўлимларидан бир ойча бурун адамларни туш кўрибдилар. Эрталаб хурсанд бўлиб уйғондилар. Опажон жуда хурсандсиз, соғлигингиз яхши бўлиб қолди шекилли десам, болам бир туш кўрдим айтишга уяламан. Нима туш экан айтақолинг опажон деб қўярда қўймай сўрайвердим. Адангни кўрдим шундоқ ёнимга келиб кроватда мен билан бирга ётган эмишлар. Ўша илгаригидай чиройли қошлари қора, сочлари қора жингалак, ўзлари хурсанд кулиб турибдилар. Шунга қайфим чоғ бўлиб кетди. «Вой» деб қизариб кетдилар.

Опажоним эй ҳалиям келинладай уятчангсиз-а. «Худо хоҳласа ўғлимни тўйига адам келар эканлар» деб яхши ният қилдим.

Дунёнинг ишларини кўрингки, ўғлимнинг тўйи куни

онам оламдан ўтдилар. Адам онамни олиб кетишга келганликларини кейин англадим.

Биз ҳозирги келинчақларга, ёш кизларимиз, набираларимизга садоқатли, чидамли, ҳар бир нарсани охирини ўйлайдиган момоларимизнинг ҳаёт йўлларини тушунтириб туришимиз жуда-жуда лозим.

Бўлмаса орадан оқибат кўтарилиб, меҳр ўрнини қаҳр, ибо ўрнини андишасизлик эгаллаб олади.

Ҳеч нолимайман ҳозир ҳам орамизда андишали аёл, мард, сахий эркаклар кўплаб топилади.

ТАЪЗИМ

Жиззах диёрида келдим дунёга,
Тупроғини қиёс этдим зиёга.
Ўзбекнинг шаънини кўтариб кўкка,
Шухратин таратдим кенг Осиёга.

Тонгдан то шомгача сен дедим, элим,
Сен десам қайишар эди кўп белим.
Бориммас, ҳаттоки жонимни бердим,
Соф она тилгинам бўлганда тилим.
Тонгда олтинларинг, қирда қўйларинг,
Серфайз ўтсин дея сенинг тўйларинг,
Авжи баланд бўлсин дея куйларинг,
Бу бошимни не савдога қўймадим.

Сенинг мағрур номинг таниди жаҳон,
Қанча ҳоқонларга бўлдинг сен мезбон.
Арабу, Ҳиндистон, Эрону, Афрон,
Қолмади бирор юрт бўлмаган меҳмон.
Бобурнинг шаҳрида қурдик сув омбор,
Боғи шамолида ажиб ҳайкал бор.
Сариосиёликлар қурган қумқўрғон,
Сурхон элин қилмас асло сувга зор.
Тошканди азимим менга кўп қутлуғ,
Санъат саройида салобат улуғ.
Унда мунозара, бахс, байрам бўлур,
Шу кун метро одам билан лиқ тўлур.
Ҳар бир бекатида тўхтайман бир-бир,
Меъмор санъатида олам-олам сир.
Навойи, Беруний, Ҳамид Олимжон,
Номлари мен учун ғоят қадрдон.
Пахтакор, деганда орзиқар дилим,
Пахта сўзи гўё танимга ҳалим.
Пахта тергим келар сен билан элим
Пахта терган қўлинг толмасин синглим.

Асрлик орзулар чин бўлди букун,
Ўзбекиниг тўкилган кўнглида устун.
Тиканли кўксидан ариди тутун,
Энди ёпган нонин ейди у бутун.
Номингу, нонингдан ўргилай халким,
Метин иродангдан лол қолди ақлим.
Тилланг, пилланг, толанг ўзингга бўлсин,
Ўз ўғли Шарофни ёқлашга ҳақлим.

ЭЗГУЛИККА ЭГА ҚИЛСИН

Ортимдан отмангиз тош,
Бошгинасин ёрай деб.
Ёнимда тўкмангиз ёш,
Содда кўнглин олай деб.

Кундуз кўксим титмангиз,
Дил дафтарин варақлаб.
Тунда кафан бичмангиз,
Ой кулади чарақлаб.

Қалбга солманг кўп армон,
Ховучда эзилди жон.
Дўшпи тор келиб чунон,
Зимистон бўлди жаҳон.

Кўл косов, соч супурги,
Нодонга бўлган кулги —
Ўша... менман эй рақиб,
Қилиб кўр энди таъкиб...

Кимсасиз деб билмагил,
Қалбимдадир Оллоҳим.
Кўп хомтама бўлмагил,
Хизр бувам ҳамроҳим.

Эътиқодим, пок туйғум,
Қаддим тутдилар тоғдай.
Дилдан ариди кайғум,
Бағрим яшнади боғдай.

Қийнасанг — сатқан сар,
Рухлар асрар фалакда.
Мажрух дилим овутар,
Қолма деб жон ҳалакда.

Билгил етти пирим бор,
Ёмон кучни енгувчи.
Боболарим халоскор,
Доим мадад бергувчи.

Қирк чилтоннинг бири —
Авлиё Зангибувам
Қўллайдилар кун сари,
Кўксимға солиб зиё.

Баҳовуддин берган туғ,
Дастидан тутдим ўзим.
Қаро кун бўлди ёруғ,
Чарақлаб кулди кўзим.

Бобом Саид Нуриддин,
Эрурлар «деҳқон ашраб».
Доноликда иблисдан,
Юксакроқ экан матлаб.

Шайтон лаъин енгилиб,
Қочар экан минг газга.
Шоҳлар бошини эгиб,
Келар экан эъзозга.

Оллоҳга яқин бўлган,
Олам сирларин билган,
Оппоқ хўжамга маҳбуб,
Хожа Нуриддин бўлган.

Шайхонтохур рухлари,
Айлар кўп сирдин огоҳ.
Қанча малак, хурлари,
Менга бўлганлар хамроҳ.

Дерлар — қўл узат кўкка,
Оппоқ қушлар кўнади.
Гар чикмоқ бўлсам йўлга
Учар от шай туради.

Ранго-ранг патли тўти,
Кўнганида бармоққа.
Дилда ёнар шеър ўти,
Завқим тошар кирғоққа.

Жим-жим мавжланиб дарё,
Олиб келар ризқ-рўзим.
Тушларим бўлиб рўё,
Йиғиб оларман ўзим.

Насибамдур мўл-кўл,
Покдир онам сутидай.
Меҳрим туганмас бир кўл,
Куйлайман хур тўтидай.

Кўксим узра етган тош,
Бўлинди парча-парча.
Истиклол ёққан куёш,
Қалбимдан очди дарча.

Гойибий дўстим фақат,
Сергак ўқувчим маним.
Пинҳон сирларим қат-қат,
Англолмасин ҳеч ғаним.

Бизга тош отганга ҳам,
Гап сотиб ётганга ҳам,
Ғафлатда қотганга ҳам,
Раҳим айлагил эгам...

ОНА ҚАЛБИ

Бир бола ақиллик ҳамда қахрлик,
Бир бола меҳрлик ҳамда зеҳнлик.
Бирин оқ сутини ўлчар пул билан,
Бирини ўлчайди ёғду-нур билан.

Ҳар бири онага нондайин азиз,
Ҳар бири онага жондайин лазиз.
Бирин оқ, биринин қора демайди,
Ҳар шулар бўмаса таъом емайди.

Қандай бўлсалар ҳам омон бўлсин дер,
Эл ичида олди замон бўлсин дер.
Не уруғ сочурлар барин ўришар,
Эккан ниҳолларин таъмин туйишар.

Оқ сутин нархи йўк, баҳо топилмас,
Онани сийлаган асло қоқилмас.
Меҳр чашмасини тош босганларни,
У дунё, бу дунё худо кечирмас.

Эгам ўзинг берган эзгулик шуур,
Авлиё бобомдан ўтиб келган нур.
Бир ажиб туйғулар, сирли куч, сурур,
Қонимга омухта бўлганга шукур.

ИЛТИЖО

Софингандим сени қанчалик, баҳор,
Дилбар васлингдаги гул-ғунча онни.
Ўзига чорлайди қуру, чаманзор,
Ҳаяжонга солиб ҳар ширин жонни.

Азиз остонамга йўлатма ғафлат,
Мусаффо ҳавони тўлат хонамга.
Дард номли қанимга ўргатиб шафқат,
Мадор бергил, мадор мажруҳ онамга.

Бевалик дастидан ўртанган жонга,
Хасталик ханжари бермоқда азоб.
Ғар ҳаёт ишқидан солсанг аланга,
Олурсан ўзингга беҳисоб савоб.

Уни ўзинг каби кулдиру хандон,
Гуллардан маржон тақ сўлғин бўйнига.
Афсунли дилдан аритиб армон,
Аста элитиб қўй ёзинг қўйнига.

* * *

Охудек хуркагу мағрур эдим мен,
Интизор кутардим мавҳум бахтимни.
Муҳаббат, сеҳрингга жон бердим букун,
Довдиратиб қўйдинг қатъий аҳдимни.
Охунинг дардига сенмисан малҳам,
Эй илҳом париси, энг азиз кишим.
Илк бор мағрур бошим қилиб қўйдинг хам,
Билмам, бу ўнгимми ёинки тушум?...
Ҳайронман бу меъни ва ёки ўзга,
Минг ўлиб тирилдим бир оғиз сўзга.

БАҒРИ БУТЎН БОРМИКИН?

Яратганим ёлғизлик кор қилди-ей,
Ёлғиз бошим не савдога қолди-ей.
Гулгун бахтим, иқболимдан куйганлар,
Ортдан туриб дил-дилимни илди-ей.

Тилакларим бир-бир укгин болам-ей,
Етти қават кўкка етгин нолам-ей.
Сўнгакларга мумиё қўй эй, Хабиб,
Сенсиз менга яшаш мушкул онам-ей.

Оқса ҳаёл қабринг томон етаклаб,
Ёнган дилга туз сепилса нимталаб.
Дилбандингга руҳинг бўлсин мададкор,
Тоқат тила менга этак-этаклаб.

Бутундайдим парча-парча кўчдим-ей,
Устундайдим қуламоқда чўчдим-ей.
Кундуз мудроқ, тун кечалар уйғокман,
Азиз нигоҳингдан тамом учдим-ей.

Бутунлар ҳам бўлак-бўлак бўлар-ей,
Нури тугаб, шам ҳам бир кун сўнар-ей.
Ишончим бор синиқ кўнглим тўлар-ей,
Тонг отганда Нилуфаргул кулар-ей.

СОҒИНДИЖОН

Дўстни дўстан фарқ қилмоқ учун,
Бошга мушкул иш тушмоқ шартмас.
Содалигинг сезса гар учин,
Қабиқ асло янчишдан қайтмас.

Умид тоғинг йиқилса агар,
Сурма қилиб сотар кукунин.
Туйғуларинг кул қилиб ҳар гал,
Кўрсатгай ёлғончи ўкинчин.

Соддагинам кимга ишониб,
Бошингизга тушди кўп душвор.
Ёмонни деб, яхшидан тониб,
Жонингизни дард эзди бисёр.

Умр ўтди, қазо-ю қадар,
Ғафлат ичра қолдим кечиринг.
Ох, жудолик хонумон ўртар,
Соғиндижон тушимга киринг.

Гоҳ қоқилиб, гоҳи туртиниб,
Бошимни тошга уриб оламан.
Хўрлик келар бўғзимни бўғиб,
Кўргим келиб, қўмсаб ёнаман.

Назаримда кузатиб тун-кун,
Термуласиз менга йироқдан.
Устум бутун ичларим тутун,
Бўлганини кўрманг фироқдан.

«Яхши кунлар кўр» — дердиз онам,
Балки шудир яхши кунларим.
Саккизтага етиб набирам,
Баланд бўлиб қолди унларим.

Хониш билан айтаман ялла,
Ўша Сиздан ёд олган байтни.
Қўш бешиклар ичинда она,
Соч турмашга топмайман пайтни.

«Тол ичинда танлаб олган,
Толчавконим болам-эй, алла.
Гул ичинда ислаб олган,
Гул-райҳоним болам-эй алла».

СЕНИ ИЗЛАЙМАН

(Жангчининг беваси тилидан)

Кўкда чакмоқ чақса, гувласа бўрон,
Дилгинам соғинчдан кўтарса туғён,
Кимлардир кўнглимни этсалар вайрон,
Сени изларман ёр, сени изларман.

Изтиробда қолсам, қийналса жоним,
Аламлар ўтида ёнса имоним,
Йилларга тенг келса ҳижронли оним,
Сени изларман ёр, сени изларман.

Ағёрлар тўссалар йўлим қасдма-қасд,
Бағрим дил қушига бўлса тор қафас,
Маломат тоғидан келса совуқ сас,
Сени изларман ёр, сени изларман.

Дема ёмон кунда, яхши тўйда ҳам,
Дўстлар даврасида, уйда, йўлда ҳам,
Тушимда, ўнгимда, қўшиқ, куйдан ҳам,
Сени изларман ёр, сени изларман.

ЯРИМ АСР ЁШИДА

Ботир Алихоновга

Кун булут қаъридан нур сочди ул дам,
Сиз туғилган кун.
Табиат киш демай, кўз очди ул дам,
Сиз туғилган кун.
Онадан армон ҳам тез қочди ул дам,
Сиз туғилган кун.
Отанинг умиди юз очди ул дам,
Сиз туғилган кун.
Мурғак ул юракка жомиди дунё,
Сиз туғилган кун.
Оламга етгулик бир меҳригиё,
Сиз туғилган кун.
Доя тилагида бормиди зиё,
Сиз туғилган кун.
Оила орзуси бўлди-ку рўё,
Сиз туғилган кун.
Даврада шўх куйлаб, рақс этай бу кун —
Сиз туғилган кун.
Бир-бир очилмоқда дилдаги тугун,
Сиз туғилган кун.
Мўрин тўлдириб буркасин тутун,
Сиз туғилган кун.
Меҳмон кутиб кўксим осмонга устун,
Сиз туғилган кун.
Асрлар ёшини яшайсиз шаксиз,
Эй умри азиз.
Тошдин метин бўлсин олтин бошингиз,
Эй умри азиз.
Қувончлар сизни тарк этмасин ҳаргиз,
Эй умри азиз.
Сиздай хизмат қилсин элга ўғил-қиз,
Эй умри азиз.

БУРГУТ ПАРВОЗ ЭТТАНДА

Сизни менга дедилар ёмон,
Айтганларнинг ўзлари ёмон.
Хуш яшангу ишланг соғ-омон,
Ёлғон сўзда қолмасин дармон.

Сизни яна дедилар мағрур,
Мағрурликка арзийсиз шукур.
Ивирсиган илондир улар,
Сиз қояда бургутсиз, суксур.

Хаёлга келганин дейди баъзилар,
Гарчанд унга парво айласак бизлар.
Танларимиз хорғин, диллар бўлар хун,
Кузги япроқ каби сўлигай юзлар.

Рухлар тетик бўлсин, ёғсин юздан нур,
Ақл чашмасидан аримасин дур.
Элнинг ардоғидан яшариб яна,
Меҳр дарёсидан олайлик, сурур.

Мени сизга десалар ёмон,
Шодон бўлинг, демак мен омон.

СЕНГА «ПАХТА» ОТСАЛАР...

Сенга отдилар «пахта»,
Менга тегди тош бўлиб.
Хабарсизсан бу ҳақда,
Меҳрим оқди ёш бўлиб.
Сени сенлаган бир сўз,
Қалбимга оғир ботди.
Ортингдан бокқан ўк кўз,
Юрагимга чўғ отди.
Ҳайратдан қолдим қотиб,
Турарга топмадим жой.
Қўйсам-да хуш йўқотиб,
Асло бермадим сир бой.
Кўнглимда ўтли нафрат,
Мен ноилж тингладим.
Айладилар беҳурмат,
Не қилардим билмадим!
Қўрғошин бўлиб қотди,
Айтганлари сен ҳақда.
Ёлғон сўздан дил толди,
Юрак титраб сўроқда.
Ортингдан отар «пахта»,
Сен «дўст» деб юрган ғаним.
Кўриб бошим карахта,
Эй, яхши деб билганим.

ГУЛ ВА МЕН

Атадилар гул деб отимни,
Нилуфар не хаёлим бор,
Мисоли қатра шабнам,
Баргида бир дона холим бор.
Гул умрин ўтказар сувда
Ва булбул мангу орзуда,
Яшарман элда осуда,
Бу бахту баркамолим бор.
Гул унгай нуқра тонгида,
Қуёш ўйнайди рангида,
Нуруфшону чаман боғда,
Менинг бахтим — ҳалолим бор.
Гул бўб кунга қилиб боқгум,
Қуёшдин нурли тож такгум,
Дилим машғал қилиб ёқгум,
Вафода навнихолим бор.
Кўзим кўзгусида ўйнар
Кўнгил ойнасин акси,
Кўзимга кўз қири тушса,
Ҳаёдин юзда олим бор.
Атадилар гул деб отимни,
Нилуфар, не хаёлим бор.
Гул умри бир фасл, аммо
Менинг умри баҳорим бор.

ЎЙЛАТИБ ҚЎЙДИНГ ЯНА

Мен сени ҳеч ўйламасдим,
ўйлатиб қўйдинг яна.
Сен ҳақингда куйламасдим,
куйлатиб қўйдинг яна.
Ишқмиди ул ё ҳаваским,
умри гул умрича бор.
Кул босиб кетган у қўрлар,
чўғлатиб қўйдинг яна.
Мақсадинг ёкмокмиди, кўргил
мана оташман.
На кўзу на юздин англарсан
фақат куйлашдаман.
Бир ибo-ла кул қилурман,
балки шоҳ қалбингни ҳам.
Сўнг кулиб масрур турарман
тош бўлиб бардошдаман.
Қоялар ҳам бош эгарлар,
соф дилу тил бор учун.
Тоза виждону муҳаббат,
янграган бу тор учун.
Лов этиб ёндим Нилуфар,
олди бор туйғум қоғоз.
Тонг-ла битдим янги ашъор,
менга меҳринг ёр учун.

ЮРАК

Юрак борки, тўлин ойдек
ёниб турар бир умр,
Юрак борки, ёнмагай ҳеч
бамисоли ҳўл кўмир.
Юрак борки, меҳрга бой,
севгай азиз инсонни,
Юрак борки, хиёнаткор,
сотгай ҳатто имонни.
Юрак борки, борлиғини
садқа айлар ёр учун,
Юрак борки, севгидан ҳам
афзал кўрар зар кучин.
Юрак борки, дарёдек кенг,
дўстга очик эрта-кеч,
Юрак борки, қутидек тор,
қулфи бор очилмас ҳеч.
Эй Нилуфар, пок юрагинг
эл учун минг пора қил:
Шуъласи бўлгай шафқат,
ҳар катраси дурдона гул.

СЕН БЎЛМАСАНГ ХАЁЛИМДА

Хаёт бўлурми дилдор,
 Сен бўлмасанг хаёлимда,
Кўзлар боқурми хумор,
 Сен бўлмасанг хаёлимда.
Хижрон берурми озор,
 Сен бўлмасанг хаёлимда.
Тунлар кечурми бедор,
 Сен бўлмасанг хаёлимда.
Юрсам кўзим ўнгида,
 Суксур бўлиб юрурсан,
Рашким кўзгаб ўзга-ла
 Базми жамшид курурсан.
Гоҳо чорлаб қайлардан
 Майин овоз берурсан,
Сасга бўлурми дил зор
 Сен бўлмасанг хаёлимда.
Ох, умрим минган оти
 Кетиб бормоқда тезкор,
Гоҳ текис, гоҳ чуқурдан
 Борар гоҳ соғ, гоҳ бемор.
Қоқилиб тойса ҳамки,
 Буюк бахтдан умидвор,
Йўл юрмоқлик на ҳожат
 Сен бўлмасанг хаёлимда.
Яшамоқдан не истак,
 Сен бўлмасанг хаёлимда.

ГУЛ РОЗИ

Эй сабо, кел гулшанимга
Сайри гулзор этгали.
Гул қилар кўз-кўз жамолин
Ўзин дилдор этгали.
Қип-қизил бахмал кийинган
Гул боғимда ранг-баранг,
Кел, тарат гул атрини
Булбулни хуммор этгали.
Гул битибди розини
Япроғига мактуб қилиб,
Истамас мактубидан
Ёрин хабардор этгали.
Бағри қонга тўлса ҳамки
Севгисин пинҳон тутар,
Орият йўл қўймагай
Ишқини ошкор этгали.
Ул наво қилмас хануз
Гулшан аро гул интизор.
Келганимда куй олиб кел,
Гулга гулёр этгали.
Эй Нилуфар, куйма кўп,
Асло умидинг узмагин.
Эрта тонг чикқай куёш
Гул чехрасин ёритгали.

ЎТМАСМИКИН

Сой бўйига сада эқдим
Соясидан ўтмасмикин,
Барг силкиниб салом берса
Унга жавоб этмасмикин.
Қанча ёниб кул бўлмаин
Парвосига олмайди ҳеч,
Пинҳон чалган дил куйларим
Қулоғига етмасмикин?
Сойда окқан сув бўлсам,
Юзларин ювмасмидим,
Гулми ё сумбул бўлсам
Қўлида кулмасмидим.
Мунчалар мушкул экан
Ёр кунглини ром айламок,
Ёки ўйноқ ел бўлсам
Минг бора ўргулмасмидим.
Қўп паришон ўлтирардим
Тол тагида ўйланиб,
У келади сой ёкалаб,
Аста қочдим ийманиб.
Эй Нилуфар, кун-букун
Ёр кўнглини ёқ ўртаниб,
Не ажаб сармаст бўлиб
Ёнимда қолса айланиб.

ОЗОР ЕТМАСА

Гул унарми ерга инсон
 Меҳрин изҳор этмаса,
Гул куларми гарчи булбул
 Тонгни бедор кутмаса.
Гулни севган ҳар киши
 Кўзга суртса эркалаб,
Аста тақса чеккасига,
 Гулни ҳеч хор этмаса.
Гул ватаннинг ҳар қарич
 Тупроғи олтин бир-ла тенг,
Ким азиз фарзанд бўларки
 Чўлни гулзор этмаса.
Гул бўйи булбул куйи
 Чорлар чаманзор қўйнига,
Баргига меҳримни ёсам,
 Гулюза озор етмаса.
Очилиб кулса Нилуфар
 лолаю нарғиз каби,
Сув юзига чикса қалқиб,
 Ишқидан ор этмаса.

НАВО ҚИЛМА

Кўй, эй жоҳил, кўзинг бирла
Менга ўтли нидо қилма,
Ки, қаҳринг ханжари бирла
Бу жонимдан жудо қилма.
Маломат қушлари бул кун
Бошимда айланур, эвоҳ,
Тегирмон тоши бирла
Жисмимни янчиб адо қилма.
Боқиб осмонга мағрурсан
Оёғинг тепкилар ерни,
Ки, чиқсам деб, фалакка
Ёр бетин кўп қаро қилма.
Тикан ботгандин аччиқдир
Сўзингни заҳри бу танга,
Тилинг тиғин чархлаб сен
Дилимни кўп яро қилма.
Нечун кўп чоҳ қазирсан,
Майлими анга ўзинг тушсанг,
Учолмассан, эмассан қуш,
Кўпам кибру ҳаво қилма.
Очиб гунча Нилуфар,
Сув юзида тебраниб турса,
Этай деб, гул висолига
Муҳаббатсиз наво қилма.

ГУЛ ДАРДИ

Кўп жафонинг дастидан
Гоҳи соғ, гоҳ беморман.
Баргим узра бош қўйиб,
Йўл кутиб безорман.
Хижрон аждари анда,
Армон ханжари маңда
Аждар жонин олардим
Гар бўлсам беорман.
Чаман ичра кулар гул,
Тикондир тани буткул,
Мен-чи сувга термулур,
Бир гули беорман.
Иффорли гулим маним
Нил дарёси Ватаним,
Сув мани асл ғаним
Озоридан безорман.
Оқлигим оҳим менинг,
Офтоб илоҳим менинг,
Денгиз паноҳим менинг,
Бўй бўйлаб беадорман.
Куйлар Нилуфар тинмай,
Ўтарсан парво қилмай,
Энди кириб тушингта
Тунинг айлар бедорман.

ҚЎШИҚ

Бир кўшиқни куйласам,
Минг дардимга дармон бўлур,
Сатрининг ҳар бандида
Бир қанча шеър, дoston бўлур.
Гар кўшиқ ёр ўлса ул дам
Ғам турур мендин нари,
Кирса ул гар қалбима,
Эъозли бир меҳмон бўлур.
Бир кўшиқда куйлагайман
Дарду даврон мадҳини,
Бир кўшиқда куйлайман
Еру осмон сатҳини.
Бир кўшиқда куйлай олгум,
Қанча эллар бахтини,
Бир кўшиқда куйлагайман,
Дўсту ёрон аҳдини.
Аста тебратган мени ул
Куйми ё дил риштаси,
Косами чилпора бўлди,
Синди ё жон шишаси.
Бир кўшиқни сеҳри шунча,
Кўпмикан, ақлим олур,
Ихтиёримдин кечиб,
Шайдоман куну кечаси.

КЎНГИЛ

Бу умринг борича асло
Дўстга хор бўлма, кўнгил,
Мард билан ошно бўлу
Номардга зор бўлма, кўнгил.
Палапондек талпиниб
Чикмоқчи бўлсанг қояга,
Синмасин орзунг қаноти,
Хоксор бўлма, кўнгил.
Истагинг чин дўст-ла боғлаш
Сен ҳаётим риштасин,
Узмасин дил торин ағёр,
Бемадор бўлма, кўнгил.
Эй Нилуфар, аста тўлқин
Куйларига тут қулоқ,
Қолмасин қирғоқда бахтинг,
Бенисор бўлма, кўнгил.

СИЗ КЕЛАСИЗ ДЕБ...

Чевар опам санъатин
Этиб намойиш,
Туни билан кўйлак тикди,
Билмай осойиш.
Гўдак каби қувнаб-қувнаб,
Мен кийиб уни
Кўзгуга кўп боқдим ўзга,
Бериб оройиш.
Сизни кутдим, ҳижрон ютдим,
унутдим, кутдим,
Кўлга азал ишқ узатган
Қаламни тутдим.
Дил тўрига битиб Ишонч,
Имон, Илтифот,
Садоқат қил кўпригидан
Югуриб ўтдим.
Сунбул сувга сочим ювдим,
Сиз келасиз деб,
Қақроқ қошга ўсма кўйдим,
Сиз кўрасиз деб.
Эрта тонгда боққа чикдим
Излаб бинафша,
Омон-омон қилиб кўзга
Сиз сурасиз деб.

ТАҚДИР

Сўйла, тақдир, не учун
Дўстандани йироқ этдинг мени,
Куйдириб кўнглим уйин
Бағрим ўчоқ этдинг мени.
Дўст кадрин билмайин
Кўнглин ранжитганмидим,
Кўрсатиб ҳажру фироқ,
Қалбим сўроқ этдинг мени.
Тўтиё деб изларин
Кўзимга сурсам қилма айб,
Шарпага муштоқ этиб,
Жисмим қулоқ этдинг мени.
Кимки сенга қўйса ихлос
Бўлмагай гадин халос,
Бунга мен бўлгум қиёс,
Кўзим чироқ этдинг мени.
Эй Нилуфар, тўкма ёш,
Кўргил, тақдир эгди бош,
Дўст меҳри минг қуёш
Кўнглимни тоғ этдинг мени.

ДИЛКАШ ҚИЗЛАР АНЖУМАНИДА

Чўлда қолган сарбон каби
чопар ташна дил сизга,
Қанча қувонч дарди билан
кўпдан ошна дил сизга.
Сиз оқила, доно, дилдор,
ҳар жабҳада ҳиссангиз бор,
Кўришмаган ҳар бир оним,
бўлгай узоқ йил сизга.
Келинг қизлар, яйрашайлик
боғ ичинда базм этиб,
Куйлашайлик биз қуш мисол,
дил ёзучи назм этиб.
Тановарга чертиб дутор,
товус каби этиб рафтор,
Куй, яллани баланд куйланг,
жон қизларжон, жазм этиб.
Кўриб сарв қаддига зеб
бермоқни сиздан ўргансин,
Ийманиб турган ул наргис
кулмоқни сиздан ўргансин.
Сунбул соч анбарин сочиб,
шўх еллар эганда ҳар ён,
Мажнунтол сойда сочини
Ўрмоқни сиздан ўргансин.
Ўйнанг, қизлар, хуш атрини
таратсин кўнғир толалар,
Шўх кулгингиз садосидан
қирларда ёнсин лолалар.
Ўсмадан қора қоши куйса,
сурмадан хумор кўз кулса,
Ажабдур лаъл яноқларга
хол бўлса томчи доналар.
Омон-омон қилиб, дўстлар,
бинафшани суртинг кўзга

Умримиз топмасин завол,
дард, гард юктирманг ҳеч ўзга.

* * *

Пок қалбимда ишқ куртагин
Илк бор очган сен ўзинг,
Шўҳ ел бўлиб ғунча атрин
Аста сочган сен ўзинг.
Қалбим торин тинмай чертиб,
Ўз холимга кўймай ҳеч,
Тун-кун ширин ўйларимни
Олиб қочган сен ўзинг.
Севгими у ёки оташ,
Ўтда ёқди танамни,
Ҳароратдан — илҳом дея,
Менга тутдинг қаламни.
Сенга бердим гоҳи севинч,
Гоҳида бор аламни,
Гоҳи синган қаламимнинг
Тиғин очган сен ўзинг.

* * *

Менга тутманг асти бода, ишқ шароби тўла жом,
Лола янглиғ бода ичра яширин меҳрим мудом.
Қанча Лайло, қанча Зухро қанча Узроларни дей,
Ёлборурлар қатра айла деб шаробингдан инъом.
Йўлига жон садқа бўлсин икки олам сарварин,
Зикридамен шом-сахар саждам ўзи қилсин қабул.
Ул Биби Фотимани суйди Расул, суйди Худо,
Мен куярман куйида Робиядек мисли гадо.
Ҳам отаму, ҳам онаму ҳам жигаргўшам ўзи,
Кошки бир жоним эмас, минг жон анга бўлса фидо.
Ман ғарибу, ман факиру, ман бир ожиза кули,
Севги саҳросида қолган, ошиқизор будбули.
Суйганимни ким билибди, куйганимни билди ким?
Бир ўзи-ю, бир ўзиму, бир Нилуфарнинг гули.
Менга тутманг асти бода, ишқ шароби тўла жом,
Лола янглиғ бода ичра яширин меҳрим мудом.

НОДИРА БЕГИМНИ ЁДЛАБ

Гунча эдим, чаманларга айландим-эй,
Моҳлар эдим, маликага айландим-эй,
Андижондан Қўқон томон шайландим-эй,
Амиримга бир умрга бойландим-эй.

Усти-бошим ўраб олди тиллолар,
Қўлларимдан кетмасди ҳеч хинолар,
Улуслардан етарди минг гинолар,
Негай сарой қуршаб эди хилолар.

Зару-зарбоб тушмас эди эгнимдан,
Фанимларим тутардилар енгимдан,
Дилбандларим маишатга қилиб эш,
Айрилдилар мени дўсту-тенгимдан.

Тожу-тахт деб ўғлонларим бегона,
Икки ўтда ёниб бўлдим парвона,
Фамга бўлиб ҳамишалик ҳамхона,
Дардим ёздим, кетди бутун жаҳона.

Ғазал деган бунча ширин бўлмаса,
Дил торининг таранг сози сўнмаса,
Қанча битсанг, шунча кўнглинг тўлмаса,
Девонингни ўқиб ҳеч ким тўймаса.

Кўкда руҳлар чарх айламиш шодона,
Сизга муборак бўлсин ҳур замона,
Ўтиб борадур икки юз йил сана,
Нодираи даврон яшармиш яна.

Танграм тенгсиз қудратингдан ўргулай,
Элга карам, ҳимматингдан ўргулай,
Шоир — аёл зотини қилган улуғ,
Иймони бут ўзбегимдан ўргулай.

НОДИРА БЕГИМ БЎЛСАЛАР

Ассалом азизлар, жигаргўшалар,
Гул-гул юзингиздан олай бўсалар,
Бунча диловорсиз, бунча дилкашсиз,
Мендек аламкашсиз, ҳам қаламкашсиз.

Қаламим қиличдан тигдан ўткир,
Қора кўнгиллардан титиб олар кир,
Фариб кўнглин овлар беморга даъво,
Чанқоққа сув, тулга чашма меҳр.

Ўн саккиз минг олам сарвари Худо,
Менга карам ила руҳ этди ато,
Икки юз йил ўта яшардим яна,
Қалб қонидан ғазал мен бита-бита.

Ўз юрти, элини севган дил учун,
Юксак гуруриму тўғри тил учун,
Ёвга аталмаган битта қил учун,
Мен бажо этганман бандалик бурчин.

Набирам қучдимда тўкмадим кўз ёш,
Ўлимим чоғида нур сочди қуёш,
Ватанимни дедим болта кесди бош,
Барига тик туриб беролдим бардош.

Кўп ғазал битмоқни қилардим истак,
Ва менда бор эди каттакон юрак,
Қоматим сарв эди, иродам юксак,
Эл дардига малҳам излардим андак.

Хон истади аёл холин кўрмоқни —
Бошин эгиб анинг қонин сўрмоқни,
Бир қўлимда қалам, бирида қилич,
Осон тутди менга юртни сўрмоқни.

Менга раво кўрмай заррача хайр,
Дилбандим ўзимга қилдилар ғайюр,
Илҳомларим сўнди болиш бўлди тош,
Ёвларим чанг солди мисоли чайир.

Қайсибир ёзмишим, кечмишим ҳаққи,
Дарёдайин оққан кўз ёшим ҳаққи,
Тунлар бедор ғазал битмиш ҳаққи,
Оллоҳ ато этмиш элимга бахтни.

Ўтган жаъми азиз момолар ҳаққи,
Лух-Қалам, Арш ва Курс-самолар ҳаққи,
Етти дарё, тупроқ, саболар ҳаққи,
Пок ейинг, пок дейинг, ёзинг баҳаққи..

КУМУШНИНГ СЎНГИ СЎЗИ

Ёлғиз сизми ўғил туккан
Бекарам Ўзбекойим,
Шунча кеку-адовату
Жаҳолатни берган ким?
«Эркингиз» деб қалб қушига
Қафас қўйдику бегим,
«Марғилонлик кашмири» деб
Менга бердингиз исм.
Гоҳ сеҳргар, гоҳи анди,
Гоҳи лўли бўлдим ман,
Бу дунёга бир бор келиб,
Икки бора ўлдим ман.
Ўн саккизга тўлмай туриб,
Очилмайин сўлдим ман,
Ўз хусним бўлиб рақибим,
Қўп савдога қолдим ман.
Ая, Сиз ҳам бир бор пичок
Урганмисиз юракка,
Кўнгил йиғлаб турса ҳамки
Қодирмисиз кулмакка.
Чидайсизми, Сиз ҳам мендек,
Тиш синдирар курмакка?
Қаҳрингизнинг ханжарлари
Ботди курак-куракка.
Авваллари ўғлингизни
Севаркансиз онадек,
Мен андига уйланди-ю,
Юрармиш девонадек.
Қанча дунё, обрў қолиб,
Ким қошида парвона,
Нодон ўғил Сизни демай,
Йўл олмиш Марғилона.
Оқ билагим Отабегим
Бўйнига занжирмиди?
Қовушмоқлик фурсатимиз
Тез пишар анжирмиди,
Ишқимиз оташ бўлмаса
Кундошим ранжирмиди.

Тақдир экан ёш жонимга
Етди бу кун паймона.
Кетмоқдаман қолмоқдасиз,
Ёдгоримни кучоқлаб.
Зайнаб кулар усти бошсиз
Оёққа кишан боғлаб,
Совуқ сағанам ўпади бегим
Мени сўроқлаб.
Ширин жоним уволи кимни
Тутар жон она.
Камолоннинг даҳасидан
Излайдилар қабримни,
Кўз ёшларим селдек ювди
Қаро ернинг қаърини.
Кулон сочим чўлғаб олган
Отабекнинг барини,
Агар Зайнаб яқин келса
Куйдиргудек бағрини.
Оналикни туймадим ман,
Кўкрак тутиб боламга,
Неча йилки эшитганлар
Куйинишар ноламга.
Қирк қизни ҳам тенг кўрмаган
Бегим муйи толамга,
Ўтган куним дoston бўлди,
Ўн саккиз минг оламга.
Агар кўнгиш кўйса ҳар ким
Мен каби севсин пинҳон,
Майли хижрон онларида
Кўз ёши бўлсин уммон.
Икки суйган жон риштасин
Бузмасин Хомид — шайтон,
Бу ёруғ жаҳонда гумон
Жонни ўртар беомон.
Жон қизларжон тега кўрманг
Ҳеч бировнинг ёрига,
Тош отмангиз куйлаб турган
Дуторининг ториға.
Кулоқ тутинг тупроқ бўлган
Кумушойнинг зориға,
Хатми қуръон ўқинг адиб
Бемурда мозориға.

БОЛАНГИЗГА АЛЛА АЙТИНГ АЁЛЛАР

Четга отиб, борки ташвиш, хаёллар,
Болангизга алла айтинг аёллар.
Тўйиб эмсин меҳрингиз булоғидан,
Хазин куйлар кетмасин қулоғидан.

Эзиб айтинг хониш сингсин қонига,
Эрка хислар ором берсин жонига.
Сийпанг сариқ, қора, қўнғир сочини,
Шундай воя топар диёр лочини.

Шу ширин дам хўп яйрагай қўш қўнгил,
Имкон бўлса топиб исқанг райҳон гул.
Ўзга оро беринг боргандай тўйга,
Мисли фариштадек кирингиз уйга.

Танангиздан хушбўй анбар таратинг,
Кичик хонангизда жаҳон яратинг.
Шошманг ишга, шошманг бошқа юмушга,
Қўнгил қўйманг асло олтин-кумушга.

Айланинг, ўргулинг қўнглини чоғланг,
Зайтун ёғи билан баданин ёғланг.
Тўйиб-тўйиб ухлаб турсин болажон,
Майли Сиз ҳам мизғиб олинг онажон.

Қўйиб-қўйинг амма-хола ўйнасин,
Жажжи қўғирчоғин қўлдан қўймасин.
Тол чавқардан той қилиб минса ўғлон,
Лочинларга бой бўлур Ўзбекистон.

Алла айтинг эзиб-эзиб тўйгунча,
Олтин бешик тебранишин қўйгунча.

ЎЗБЕКИСТОН МЕНИНГ ВАТАНИМ

Ўзбекистон Ватаним маним,
Суюклигим жоним-жигарим.
Тупроғинда улғайди таним,
Қазом етса пахтаңг кафаним.
Аждодларинг мағрур, тўқ ўтган,
Олтин ковуш, зарбооб тўн йиртган.
Дилни ўртар куй, ғазал битган,
Ибодату иймонда кетган.
Мерос бўлди кўп тарам-тарам,
Ўзгаларга хўп бўлдик қарам.
Гар сўзласам тирналиб ярам,
Кўргим келмас ўзимни шу дам.
Ўзлигингдан айирди қайғу,
Карахт қилган эди кўр уйку.
Кўзларингга қўнмоқда парқув,
Энди ризкинг териб е мангу.
Оқ сутгинанг оғзингда оппоқ,
Устингдаги кўйлагинг қуроқ.
Атак-чечак қилсанг кўрқиброк,
Йўлинг ёқар раҳмдил Оллоҳ.
Дадил босгин қадаминг гўдак,
Зарби олис юртга етгудек.
Элинг сарпо тикмоқда сергак,
Тўнинг чоки тиллоли ипак.
Оллоҳ бизни севади бирам,
Ўтганлардан ўтамиз эркам.
Сен отамсан, волидам, болам,
Кунлар келар хуррам ва кўркам.
Истиқлолим Ватаним маним,
Суюклигим жоним-жигарим.
Тупроғингда улғайди таним,
Ўлсам агар пахтаңг кафаним.

Минг таъзим табиатга,
Ниятимга етказди,
Чанқоқ, юмшоқ кўксимга
Жуфт-жуфт ниҳол ўтказди.
Орзуларим от қилиб,
Кўкка томонга интилсам,
«Кўнглинг тўлгунча ол» — деб,
Қуёш юзин тутказди.
Ох, танги бобо Қуёш
Зарра нуриг берсанг бас,
Мен уни дилбандларим
Қалбига этай пайваст.
Ажабмас, аждодларга
Боқий бахт бўлса ато,
Сенингдек меҳр умр,
Ёруғлик эзгу хавас.
Оқ ойдинда дардлашиб
Қолдим Ой билан узоқ,
Кўкси узра доғ кўриб,
Кўзимдан окди ирмоқ.
«Ой юзингга бағримнинг
Бор десам ўхшашлиги»:
У дер: «Ярмим тимқора
Бўлса ҳам яримимдир оқ».
Қўш кўлимга кўндириб
Матонат бургутини,
Кўкдан қувдим абадий
Ғам-алам булутини.
Мен уларга сўрадим
Ойдин шурур, Кундин нур,
Она Ердан тангилик
Ҳовуч барака, қутни.
Чўл ўрнида бир жаннат
Мисол чаман яралар,

Турфа гуллар ислари
Хар тарафга таралар.
Ниҳолларим барг ёзиб
Дур сочганда чаманга,
Жафокаш боғ эгаси
Масрур гуллар саралар...
Минг таъзим табиатга,
Ниятимга етказди,
Чанқок, юмшоқ кўксимга
Жуфт-жуфт ниҳол ўтказди.

БОШ БОЛАМ БОРИЙХОНГА

Доноларнинг доносисан мен учун,
Аълоларнинг аълосисан мен учун,
Барноларнинг барносисан мен учун,
Яхшийди оқласанг фарзандлик бурчин.

Жаннат эмиш, оёғимнинг тагидай,
Қалбим эса титрар дарахт баргидай,
Бир парча эт эдинг ўсдинг улғайдинг,
Йиқилмасдан тиргак бўл илгаргидай.

Фурсат тошгин бот-бот келиб кўрмоққа,
Имкон ярат дийдорингга тўймоққа,
Иймон, инсоф, оқибатинг асрасанг,
У дунёдан кўрқинчим йўқ ўлмоққа.

Болаларим тўнғичи гул тожисан,
Танинг омон бўлсин метин тошисан,
Кўрар кўзим юрагим ёндошисан,
Жерагидай чидамли, бардошлисан.

Мухаммад қирқда Расул бўлганлар,
Шу ёшда камолга роса тўлганлар,
Ўғлим қирқ ёшинг муборак бўлсин,
Сендан рози бўлишсин келган-кетганлар.

Болам Сенга узоқ умр, омад, бахт,
Сўрайману сўрамайман олтин тахт,
Жигаржон бўл, меҳрибон бўл то абад,
Ўзлигингдан айирмасин асло Ҳақ.

ОНА ИЛТИЖОСИ

Ўғлим Бобирхонга

Болам сени яратган, яхши қилиб яратган,
Яхшиларнинг ичинда сара қилиб яратган.
Сени меҳру оқибат муҳаббатга бой қилиб,
Қўлингга қалам бериб бахши қилиб яратган.

Бағринг боғдир дилбандим қаттиқ тикан ботадир,
Кўксинг тоғдир ва лекин анда қорлар қотадир.
Бағринг очасан кўпга дилгинангда йўқ ғубор,
Рақиб бўлиб «дўстларинг» ҳасадидан сотадир.

Сотганга сотсин алар, ғафлатда қотсин алар,
Савоб ишни сероб қил, мурувватинг етса гар.
Она диёр тупроғин кўзга этиб тўтиё,
Хизмат айлаб элингга бошинг эг ерга қадар.

Танбаллигу, манманлик, хиёнатдан бўл йирок,
Боболаринг рухларин шод айлаб ёқгил чирок.
Мард, ҳалол, тўғри сўзу, танги билан тутунгил,
Яқин қариндошдан гох, яқин дўст ҳам яхшироқ.

Болам қилар ишим кўп, бироқ дардкаш аёлман,
Қаламларим сингандан бошим урдим ҳар ён ман.
Ҳақни ёздим ҳамиша Ҳақ олдида ҳалолман,
Олай деса жонимни, жоним билан тайёрман!

Бир кам икки дунёда муродга етган ким бор,
На акаму, на опам, на синглим, на иним бор.
Ёлғизга ёрдир Худо дилда минг бир оти бор,
Отам бўлиб бошда тур, оғам бўлиб бўл бакор.

Сенга умр, сенга нур, дилгинанга кўп хузур,
Кўзларингга зиё-ю ўзингга қувонч сурур.
Қаламларингга қанот, қадамингга ҳасанот,
Тилаб туну-кун эгамга дегайман минг бор шукур.

ҚАЙТАР ДУНЁ

Қизларим Фотимахон, Зухраҳонларга

Авваллари онамни тергар эдим мен ҳар чок,
Пилик қилиб қошига ўсма қўймагани-чун.
Унутиб бор-йўқликни, ўзни тутиб хушчақчак,
Жомакорини ечиб, янги киймагани-чун.
Шунда гоҳ кувноқ онам, гоҳида куюнарди,
Ранжимасин деб болам мени деб кийинарди.
Эркаланиб бағримда «юринг десам келиндай»,
«Мен ҳам эдим сенингдек, сен ҳам бўлгин менингдек», —
Деса, кулиб мийингда кетар эдим мен мағрур,
Онамнинг у сўзлари туюларди бўлмағур.
Йиллар ўтиб у савдо тушди-ку ўз бошимга,
Ойлар ўтарки ҳатто ўсма тегмас қошимга.
Унча-бунча нарсани эп кўрмайман ўзимга,
Ҳафсала йўқ сурмани суришга ҳам кўзимга.
Оқшом аста юмушдан қайтсам ҳар ёқ ораста,
Ёзув столим узра сараланган гулдаста.
Икки ёндан қўш қизим беришар менга оро,
Бири сикса ўсмани, бири қўяди хино,
Бири ўраса рўмол, бириси тутар қўйлак,
Бағрим бус-бутунлигига қувонч-ла тепар юрак.
Шумикин боболарнинг қайтар дунё дегани?

ОЛОТЛИК ҚИЗЛАРГА ХАТ

Номингизни тилга олсам,
 Қўлда ўйнайди қалам,
Чехрангизга тушса гар кўз,
 Яйраб кетаман бирам.
Фақат менмас, Муборакка,
 Ой маҳлиё осмонда,
Лолахону Гулистонни кўриб
 Катта хирмонда.
Рўзигул ҳам орден тақиб,
 Борар карвон бошида,
Қанча ҳиммат, матонат бор,
 Шу навқирон ёшида.
Жон қизларжон, Ҳамрохолдек
 Хирмонингиз тоширинг,
Мусаббадек сиз ҳам ҳар кун,
 Нормангизни оширинг.
Сизга шараф, сизга таъзим,
 Сизга омад қизларжон,
Сизлар билан Олот обод,
 Сизлар билан топгай шон.

ОРЗУ

Соғиндим, кўрмаган келинимни ман,
Оху кўз, ширин сўз, мўрча миённи.
Кўргандек бўламан уни хаёлан,
Кўшгандек бўламан жонимга жонни.

Кўрмаган келиним нега соғингум,
Гарчанд совчи бўлиб очмадим эшик.
Висолини кўрмай туриб қоқингум,
Тушларимга кирар беланчак, бешик.

Ана... мен орзиқиб кутган тўй бўлмиш,
Уй, ҳовли тўлганмиш меҳмон билан лик.
Қизга тутар ўғлим гул — куёв бўлмиш,
Қўллари куксида қилиб минг қуллук.

Қизгина ўралиб ибo чимматга,
Олтин бошга қўйиб ҳаё гулидин тон.
Кўксини тўлатиб меҳру ҳимматга,
Қадамида олиб келганмиш қувонч.

Дўстлар қарсагига ёр-ёр қўшилиб,
Сел қилиб қўйганда ота-онани.
Билмай рақсга тушиб қолсам эшилиб,
Айбга қўшмайсиз сиз қайнонани.

Чалсин сурнайчилар сурнайин тинмай,
Наъвосига интиқ, зорим кўпидан.
Мен даврада ўйнай, қувончга тўймай,
Қизисин чилдирмалар қалбим ўтидан.

Қўлда даста нону дил тўла имон,
Барчага бош эгиб эттайман таъзим.
Хаёл ҳақиқатга айлангани он,
Тўйга ташриф этинг дўст, ёр, — азизим.

ДЎСТ ТАНЛАШ

Кам денгу кўп эшитинг уни,
Сўзлаганда кўзига боқинг.
Кўнглига қўл солинг ҳар куни,
Ҳар бир гапин мағзини чақинг.

Шодлигингиз қувонтирмаса,
Бахтингиздан яйрамаса ул.
Дардингизни кўзга илмаса,
У сизга дўст бўлмоғи мушкул.

Унга сиз бир «сир»ингиз айтиб,
Таъкидлангки, тутинг деб пинҳон.
«Сир» кўпириб келса гар қайтиб,
Ўз-ўзингиз қилинг имтиҳон.

Дўст танлашда адашманг мендек,
Дил тортса ҳам шўх боқишлари.
Ҳаяжонга солмасин андак,
Садқа бўлиб, жон қоқишлари.

ТУРМУШ

ҳазил

Баъзан жуда меҳрибонсан,
Баъзан эса тошбағир.
Садқа қилгудек бўлсанг жон,
Дейману минг-минг шукур.

Агар чехранг бўлса гулгун —
Қувнагай, кулгай кўзим.
Бўлганингда баъзида гунг,
Тилагинг менга тўзим.

Севсанг, кулгим жарангидан,
Сингай чинни пиёла.
Гоҳида боқсам рангимдан,
Кўзгу ҳам қилгай нола.

Нолимайман, ёлғиз менмас,
Ҳар кимда бор бу савдо.
Бунга гунохкор мен, сенмас,
Ойнинг ҳам ярми қора.

Нега шундай, нега ахир,
Гоҳи баҳор, гоҳи киш?
Баъзан ширин, баъзан тахир,
Шунинг-чун дерлар турмуш.

* * *

Ўткинчи изғирин, бўрон йўқ энди,
Чақмоқлар чақилди, ёмғир ҳам тинди.
Хайрона бахт қуши қўнди бошимга,
Ғамгин кўзларимга шўх кулгу инди.

Умрим йўлларига ёрди оппоқ қор,
Из босилиб қайта гуллади баҳор.
Мен мағрур сўйламай, куйлайман нега,
Ёшлигим, ёшлигим қайтмоқда такрор.

Сен менга танҳосан, мен сенга фидо,
Қалбим не истаса этурсан бажо.
Кўнглимни ололдинг, бахтим бўлолдинг,
Шу боис ҳаётим топди чин маъно!

* * *

Келганингиз хўп яхши бўлди,
Бўлди кутилмаган тасодиф.
Хувиллаган дил уйи тўлди,
Қувончимга тополмам таъриф.

Яхши бўлди дейману аммо,
Ўз-ўзимга бераман савол.
Тунлар уйқум ўғирлаб танҳо,
Не куйларга солади хаёл.

Ой нурида пайпаслаб аста,
Излаб қолгум қалам ва қоғоз.
Шеър туғилиб келар оҳиста,
Яхши дейман, чиқармай овоз.

Шодлигимнинг йўқ ниҳояси,
Яна яхши дейман мен такрор.
Шеърларимнинг сизсиз дояси,
Сизда тоғдек виқор бор, виқор.

Лекин баъзан ёмон бўлади,
Шеър туғилмай етим қолади. —
Сиз кетасиз...

БАЪЗИЛАР

Дерлар: йиғласа чиндан,
Сўқир кўздан ёш келур.
Нени тиласанг дилдан,
Таъзимга қуёш келур.
Ёқам ушлаб, ҳайратда,
Қолгум дунё ишига.
Ўз улушин олар ҳаётда,
Бериларкан кишига.
Кўрдим ўзга ризқини,
Тортмоқ бўлганларни ҳам.
Тоқтаб нозик ҳиссини,
Кўрсатдилар кўп «карам».
Игна қазган қудукни,
Тўлдиранлар тош ташлаб.
Сочсанг ерга уруғни,
Кавлайдилар хаскашлаб.
Қайноқ илҳом булоғинг,
Айлантиранлар музга.
Гуллаган баҳор чоғинг,
Ўхшатишар кеч кузга.
Кўп савдога солишар,
Содда бўлсанг, бошингни.
Охир таслим бўлишар,
Тоғ кўриб бардошингни.

БИР КАМ ИККИ ДУНЁ

Нега менинг ишим мудом чалайкин-эй,
Хаёлимда доим бола-чақайкин-эй.
Сатрларим тўла фиғон-нолайкин-эй,
Кемтик кўнглим қачон ором олгайкин-эй.

Биров аза тутса бирга «ув» тортишсам,
Биров хужра қурса бирга лой қоришсам.
Биров туғмоқ бўлса бирга дард олишсам,
Биров ғамнок бўлса ҳолига қайишсам.

Чивиндек жон кўп савдога етсангчи-ей,
Ғам юки елкамни эздинг кетсангчи-ей.
Қаламгинам кўнгил куйин битсангчи-ей,
Оҳларимни Аллоҳим эшитсангчи-ей.

Оналари хиёнатнинг сочин бўяр,
Гиёҳванд йиғит кўксига бошин қўяр.
Оталари қай базмда сархуш бўлиб,
Қўлдан қўлган ўтганларни қўлин сўрар.

Бедодликка чидамайин куяр танам,
Куйиб-ёниб ўртанганга қани малҳам?
Етим ҳақкин еганлари қилиб алам,
Кўкка қараб ёлбораман ҳар субҳидам.

Бир кам икки дунёнинг ишлари-ей,
Маккатуллоҳ кетган азал ҳушларим-ей.
Кабатуллоҳ тошларига суртсам кўзим,
Чинга чикса кўрган ўшал тушларим-эй.

Оқу, ҳақу, ранго-ранг илоҳим қушларим,
Ўзи сайроқ, пати олтин-кумушларим.
Мендан бурун ҳозирча Сиз бориб тулинг,
Қалбимга жо бўлгунича Қуръон Карим.

Маккатуллоҳ борганлар бор савдо учун,
Атлас, жияк сотармишлар сарпо учун.
Юк японин ортишар тўлгунча хуржун,
Зиёратга борилар-ку Аллоҳ учун.

Яна ортга қайтишади бўлиб хушвакт,
Гуё улар бегуноҳу бир хур сифат.
Бошдан оёқ қоларлар ўралашиб,
Амирликка жўнайдилар ўтмай фурсат.

Мешдай оғир бўғча-бўғин қўлларида,
Қанча ҳаммол бош эгади йўлларида.
Бу ажойиб хонимларга қилинг хайрат,
Фақат доллар сочилади тўйларида.

Хафта ўтмай яна сафар режалари,
Йил ўн икки ой хорижда кечалари.
Болалари чангитганда кўчаларни,
Хотинларин бедор кутар «эрчалари».

Ажаб шарқнинг аёлидек аёл қани,
Топмайдилар на қуёшда, ойда ани.
Юзи ҳаё шабнамига чайилганди,
Гўзал Турон маскани асл Ватани.

Шу чокқача ўзга юртни кўрганим йўқ,
Кўрмоқликка орзуманд ҳам бўлганим йўқ.
Хорижликлар келиб кўрсин менинг юртим,
Ватанимдек обод диёр ҳеч қайда йўқ.

Шу ўлка аёлин юзин ёруғ айла,
Қалбига қон-қариндошлар меҳрин бойла.
Момоларин урфларин қилсинлар одат,
Алдагувчи шайтон шаръин ундан ҳайда.

Бу дунёнинг битмас иши битса не тонг,
Хар гўдак она меҳрига қонса не тонг.
Етимхона ходимлари беиш қолиб,
Бешиқ кучиб келинчаклар оттирса тонг.

Нега менинг ишим мудом чалайкин-эй,
Хаёлимда доим бола-чақайкин-эй.

УМР ЙЎЛЛАРИ

Умр ўтиб бормоқда, катта карвон йўлида,
Умр окиб бормоқда орзу армон кўлида.
Умр ёкиб бормоқда шеър ўтин қалб кўрида,
Умр тутиб бормоқда жуфт-жуфт чироқ кўлида.

Карвон-ла борар ўтиб, ҳеч ортда қолгани йўқ,
Гоҳ қоқилди, гоҳ тойди лек йўлда толгани йўқ.
Йўлни тўсган тошларни ўзгача отмоқлик йўқ,
Йўлдан адашмаган ҳеч, адашмасликка дил йўқ.

Умр оққан сув лойқаб, лойқалаб бўлар тиник,
Иссиқ саратонда ҳам музлаб қолгани қизик.
Баъзан ўйноқ жилвагар, баъзида маънос синик,
Гоҳи кўриб қолади, гоҳ дарё бўлар тўлиқ.

Суви тўлиб оқарди, тош-тўғон қўймасалар,
Қаламушлар бўлмасди ер ковлаб ўймасалар.
«Ҳақ» қуш куйлаб тўймасди тухматга ўймасалар,
Қаламларим тинмасди, синдириб қўймасалар.

Умр ёққан чироқнинг нурлари ўзгачадир,
Борар йўллари қутлуғ камида юзгачадир.
Насибалари тўлиқ пону ҳам тузгачадир,
Барча аччиқ-чучукни тоғишлик бизгачадир.

УВАЙСИЙ ҒАЗАЛИҒА МУҲАММАС

Аламки ботди кўнгилға, кўриб холимға кулмишлар,
Ғами ҳижронда толған бул қадди долимға кулмишлар,
Ёқиб дил тандириға ўт юзи олимға кулмишлар,
Ғигонким, хушмандилар телба ахволимға кулмишлар,
Бу манзум аҳлининг раҳшида фомолимға кулмишлар.

Топиб ул шохсувор васлин хаёлан айладим суҳбат,
Ки суҳбат кайфидин кўнгил ўйи эрди ажиб хушвақт,
Макон эрди менга ул дам ажиб кошона, ёкут тахт,
Неча кун тутқон эрдим хушу идроким била улфат,
Буқун дашти жунун ичра қилу қолимға кулмишлар.

Кезиб мен севги саҳросинда, ўзни бемажол этдим,
Туну кун ишқни изҳор айламақдин тилни лол этдим,
Маломат тоғини талқон этардим кўп малол этдим,
Муҳаббат дарсини такрор этардим маъни қол этдим,
Мударрис аҳли бедардлик ила холимға кулмишлар.

Очиб дил дафтарим эл ичра қолдим кўп хижолатға,
Дейиб чин сўзни бийрон тил дуч этмиш қанча кулфатға,
Қилич тортгандим ортик, тухмат отса яхши хизматға,
Таваккул пешасин пўшак этиб чўмдим ҳақиқатға,
Кўлим сар домонимда эл афъолимға кулмишлар.

Кўнгилда лахча чўндир бул ғаразғу хастигўйидин,
Ғамиша йўқ халоват ул ҳаёсиз фисқу фўйидин,
Қочарға йўқдир имкон бемурувват жусту жўйидин,
Бағир хунобман, бедард ақлин гуфтигўйидин,
Дағи кўз жўйидин оққан сиришк олимға кулмишлар.

Бу кун то тонггача бедор, вафо илмини зикр этдим,
Ки севги занжириға қайтадин ўзин асри этдим,
Бу ишқ йўлида жон қурбон этарга минг шуқур этдим,
Алар кулмақларин густоғлиқ таъмида фикр этдим,
Яна гул хандасидек ушбу дам фолимға кулмишлар.

УВАЙСИЙ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Неча йилдирки кўнгилга маъшуқона тушди ўт,
На кўнгилки, ман хаёл этган жаҳона тушди ўт,
Хажр шомингда кечурган ҳар бир она тушди ўт,
Интизоринг оҳидан бу хонумона тушди ўт,
Хонумон недур, бу кеча жисму жона тушди ўт.
Қай кўнгилга тушса гар ишқ дил қушини дом этар,
Васл орзусида ҳар дам ёр исмини ёд этар,
Гоҳ алам даштин кезиб, янтоққа арзи-дод этар,
Ишқ ўти ҳар кимда бўлса нолаю фарёд этар,
Булбули бонолаям, оҳу фиғона тушди ўт.
Кўйида ўртанса ҳам дил, арз этирга йўқ забон,
Қийналур бу хаста жон, ишқ дардидин топмай омон,
Яшириндир бағрим ичра қанча орзу армон,
Таҳсин эрмас хонумону жисму, оҳу фиғон,
Онча махрумманки, мағзи устихона тушди ўт.
Он сайин ортар-ку дардим, чорасин топмас табиб,
Ўртаниб кўнгил қуши ки бўлди бечора, ғариб,
Сухбатинг кўрсам қанийди барча ғамлардин ариб,
Дил эдинг, матлубу мақсадим сен ўлдинг, эй хабиб,
Фаҳм қилғил энди мақсаду жаҳонга тушди ўт.
Жоду кўздин ўқ отиб хўп дил қушини пойладинг,
Қоши ёйингни қоқиб, дил риштасини бойладинг,
Ишқ йўлида беқарор айлабки энди найладинг,
Неча сўз бирла мени гоҳ ўнгу, гоҳ сўл айладинг,
Шуқуриллаҳки дилим бу имтиҳона тушди ўт.
Сенсизим йўқким, ҳаётим иккидунёи бекор,
Бу ёруғ олам кўзимга мисли зиндон, мисли дор,
Изларингни тўтиё этмакка кўзлар интизор,
Қай кун ишқинг ҳавоси топди кўнглимда қарор,
У сабабдиндурки, аҳли Марғилона тушди ўт.
Эй Нилуфар, кўрқда бизни яккаю, ёлғиз дема,
Гул атрин кўйида дарё кезар ҳар кун кема,
Ҳуш тарат атрингни сен ҳам ошифталар ёнсин яна,
Вайсий, суйдинг ишқ, куймаслик иложин истама,
Аввало қолу балода ошиқона тушди ўт.

ҲАБИБИЙ ҲАЗАЛИГА МУҲАММАС

Баҳор фаслида келсанг на бўлур дилбар икром айлаб,
Ки нозу истиғно бир-ла олурсан дилни ром айлаб,
Кўнгил меҳринг шаробини шимиргай тўла жом айлаб,
Саҳар файзида гулшан сайрига чиқсанг хиром айлаб,
Ҳазалхонлик қилур мадҳингда булбуллар давом айлаб.
Кўриб лутфингни ҳайрат-ла, югургай ҳар томон еллар,
Ўпишчун гул янофингни таратгай атрини жамбуллар,
Боқиб занжирига зулфинг, тарар сочини сунбуллар,
Йўлингга бош эғиб саф-саф бўлиб таъзим этиб гуллар,
Улурлаб ҳар қадамда гул тутишгай эҳтиром айлаб.
Сенга муштоқ эрур ҳар дам кўрарга дўсту аҳбобинг,
Агарчи сайрагай олсанг, қўлингга чолғу асбобинг,
Ҳамиша бўлмоқ истар дил, сениким соҳиб асроринг,
Нахуш зийнат бўлубдур ҳусн узра одобу ахлоқинг,
Ҳама ҳайратда қолди базм аро кирдинг салом айлаб.
Кўзингни кўзгуси кулгандаким ҳар кўзни толдиргай,
Юзингни офтоби тушса гар ошиқин ёндиргай,
Сўзингни боли ҳар кимни жунундек ўздин тондиргай,
Агар ҳар кимса кўрса суҳбатингни ўзни олдиргай,
Ўзингга ром этурсан лаҳзада ширин калом айлаб.
Ажиб шамшод эурсан боғ аро суҳбатларинг танҳо,
Гули турфа орасинда эурсан чин гули-раёно,
Менингдек ошиқу шайдо учун сен барчадан аъло,
Нечук сайёд эурсан донаи холинг бор жоно,
Адатсиз дил қушин сайд айладинг зулфингни дом айлаб.
Суянсанг тоғ, меҳрим булоғ, гар яйрасанг сайригоҳингман,
Қўлингга қалбимни тутгум Ҳабибам васл чофинг ман,
Азиз бошинг ҳақи холис кадрдон ҳайрихоҳингман,
Нетар келсанг дамо-дам ўзгаларсиз фасли шом айлаб.

СЕНИ ЧЕРТГАНДА ДУТОР

Дутор, дутор дилкашим
Торларинг жуфту инок,
Гўё азим дарёни тутгандек
Икки қирғоқ.
Сени иштиёқ ила
Чертар хиноли тирнок,
Кўклам каби яйратиб,
Дилларга ёқиб чирок.
Сенсан ота-бободан
Қолган азалий мерос,
Хонишинг нозик-нафис,
Ўктам ўзбекларга хос.
Не-не шайдо юраклар
Сехрингдан этди парвоз,
Кел, куйла ошиқ-маъшук
Кўнгиллар тафтини бос.
Куйлагил, куйла дутор
Қошларнинг қаросидан,
Куйлагил, куйла санам
Қалбининг яғмосидан.
Куйлагил, куйла мудом
Ишқнинг ўт балосидан,
Куйлагил, куйла ҳар дам
Муҳаббат савдосидан.
Сени чертиш ила гар
Ҳар кимса бўлса машғул,
Одамийзот туйғусин
Эта олур асир, кул.
Сени чертиш-ла дарддан
Халос бўлур ҳар кўнгил,
Хонишинг оғушида
Олам яшарар гул-гул.

СЕН ЁНИМДАН КЕТАР БЎЛСАНГ

Сен ёнимда бўлсанг агар, бахтиёрман-кўнглим тўк,
Агар йироқ кетар бўлсанг, тутдай тўкиламан хўп.
Турмуш икир-чикирлари ҳатто чиқмас тўпикқа,
Сенсиз ҳаёт мазмунсиздир, ўхшар гўё кўпикка.
Мана бугун йўксан, сенсиз уйим қолди хувиллаб,
Гўё томим тешгудайин ёмғир қуяр шовиллаб.
Оғзим ошга, ҳатто қўлим бормас бирор юмушга,
Юртда бахмал баҳор, лекин кўнглим ўхшайди қишга.
Шунда дил-дилдан ҳис этгум бева аёл дардини,
Ёрин жангга жўнатгану кўзга суртган гардини.
Мана роса қирқ йилдирки, битта аёл нигорон,
Шунқоридан дарак берар на шамол, на бирор жон.
У ғўрадан бир бор эмас, қирқ бор ҳалво пиширди,
Қирқ киш, қирқ ёз, қирқ баҳорни танҳоликда кечирди.
Ғалвир бўлиб қолган букун метин каби сабр тоши,
Йиғса агар дарё бўлиб оқармиди кўз ёши.
Аваллари унинг дилда орзулари мўл эди,
Серишваю серзавқ, серноз боқишлари шўх эди.
Ёшлик, ҳавас умидлари оқди-ку шўх дарёда,
У хаёлан кезиб чиққан қўп элларни пиёда.
Тополмагач зарра нишон, қарғар қонхўр жаллодни,
Умр, қувонч, ишқ ўғриси ўша махлуқ авлодни.
Тилақларин пистапўчоқ каби супурса сочи,
Қайда дейди, қақшаб аёл, бахт ўғриси — қароқчи!...
Топсам бургут бўлиб унинг жонига чанг солардим,
Қонга тўймас оч кўзини бир-бир ўйиб олардим,
Шунда балки билар эди, у ҳаётнинг қадрини.

ЙИГИТЛАРГА

Номимизнинг буюклиги Сизлар билан,
Севгимизнинг суюклиги Сизлар билан,
Фанимларнинг куюклиги Сизлар билан,
Элимизнинг улуғлиги Сизлар билан.

Сизсиз ёнганми ҳеч уйда чирогимиз,
Сизсиз қайнармиди илҳом булогимиз,
Сизсиз қалбда бўлди минг куроғимиз,
Уйимизнинг қутлуғлиги Сизлар билан.

Қўриқ очиб, борбон бўлган Сиз эмасми,
Юрт тинчлиги посбон бўлган Сиз эмасми,
Пахта экиб дoston бўлган Сиз эмасми?!
Хосилимиз бўлиқлиги Сизлар билан.

Ғам ёки не билмасин алп қоматингиз,
Ҳар жабҳада юксак бўлсин омадингиз,
Камол топсин бизни севиш одатингиз,
Бахт косамиз тўлиқлиги Сизлар билан.

* * *

Гоҳи хайрон қоламан қадим дунё ишига,
Бегуноҳ оху тушар нечун шер панжасига.
Окиланинг ҳаёти боғлиқ жоҳил кишига,
Қўй келади ноилож бўрининг хонасига.
Ўтда тобланарму тан, жонида йўқ ҳаловат,
Жонсарақ тоғ охусин кўзида қўрқув, гумон.
Аччиқ тил, тиф захридан қайда бўлур тароват,
На дилда ором колур ва на танда куч, дармон.
Рақиб ила гар олтин табокда ош егунча,
Дўстинг билан бир култум оби ичган яхшироқ.
Авёр ила гар мәрмар қасрда яшагунча,
Афзалдир ертўлада ёқиб ўтсанг жинчироқ.
Гоҳи хайрон қоламан табиатни ишига,
Зағизрон ҳасад қилар какликнинг юришига.

МЕНДАН КЕТМАНГ ЙИРОҚҚА

Яхши кўшиқ бахш этса илҳом,
Тайёрласам гар тотли таом,
Хоҳи тунми, хоҳ тонг, хоҳи шом,
Илинаман сизга фарзандлар,
Жонингизга жоним пайвандлар.

Кўргим келур қуйганимда чой,
Кучгим келур солганимда жой,
Сизсиз уйим касб этмас чирой,
Мендан йироқ кетманг фарзандлар,
Жонингизга жоним пайвандлар.

Сизсиз ой ҳам нур сочмас сира,
Сизсиз қуёш кўзимга хира,
Осмонни пок кўрсам сиз узра,
Асло йироқ кетманг фарзандлар,
Жонингизга жоним пайвандлар.

* * *

Танбур куйлаганда «Чўли ироқ»ни,
Кўргандек бўламан Қайсу Широқни.
Танбур куйлаганда «Чўли ироқ»ни,
Тотгандек бўламан аччиқ фироқни.

Танбур куйлаганда «Чўли ироқ»ни,
Кўргум ўтов ичра нурсиз чироқни.
Танбур куйлаганда «Чўли ироқ»ни,
Кўргум шохга хадя хун кизалоқни.

«Чўли ироқ» куйин куйласа танбур,
Дилим ҳаяжондан титрайди дир-дир.
Кўз олдимга келур Саҳрои Кабир.
«Чўли ироқ» куйин куйласа танбур.

БЕДОР ШИФОКОР

Тун. Олам тинч, қийналар фақат бемор,
Жонсарақдир кўзлари — йўл кутади интизор.
Эшик очилиб аста оқ халатли эгса бош,
Бехол бемор кўзида умид чакнайди такрор —
Келган шифокор.

Сўзи майин, усти боши оппоқ қор,
Меҳри дарё, кўнглида йўқ ҳеч ғубор.
Ёруғ дунё бўлганида сенга тор,
Дардингни олишга ҳамиша тайёр —
Бедор шифокор.

Ҳаёт борки, дард бор, ташвиш, алам бор,
Қувонч бор, ишонч бор, гоҳ кўзда нам бор.
Севги бор, садоқат, яшаш, яралиш,
Инсонлар ичида яқин инсон бор —
Будир шифокор.

БАЪЗИ БИР ЙИГИТЛАРГА

Ўзбекнинг йигитлари гурурин йўқотмоқда,
Қадим-қадимдан қолган сурурин йўқотмоқда.
Соч елкада жамалак, қош терилган камалак,
Кириг пардозхонага ўлтиришар бир талай.

Бири сочни бўятиб, оро берар ўзига,
Бири хино қўяди ёкиш учун таннозига.
«Навбатдамисиз синглим» — дебман гажагин кўриб,
Дўқ билан туриб иним, «йигитман» деди туртиб.

Эркак бошига темир қалпоқ кийиб ўлтирар,
Ёнида мушфик аёл кўзгинаси мўлтирар.
Усти боши эскирган қўлда тугун эзилар,
Бозор-ўчар қилгандир дарди кўздан сезилар.

Ёкам ушлаб, лаб тишлаб ёшим кўзиб, бўлдим танг
Қирганга бўб пушаймон, чиқиб кетолдим аранг.
«Суф» деб алардек сатанг, олифта йигитларга,
Бошгинам гир айланиб, қулоғим бўлди гаранг.

«Дод» деб жар солгум келди, сизмадим ерга фалак,
Бергил номус, диёнат бундайларга зигиртак.
Шундан бери тинчим йўқ, жонгинам ҳамон халак,
Кексайганда оналар суяшга қани тиргак?

Шу йигитдан қай фарзанд етишади жаҳонга,
Сояпарвар, енгилтаб, қўшилолмас карвонга.
Тун-кун бозорда сириб, ранги-рўйи безариб,
Юрса аёл сарғайиб туғилар бола майиб.

Оллоҳ ўзинг бер паноҳ, бундайларни қил огоҳ,
Шундай ношудларингдан етти пуштим қил йирок.
Ҳой йигитлар топтаманг оталар гурурини,
Бир ишвага алишманг оналар кўз нурини.

Бобонгиз Соҳибқирон етти иқлим ҳоқони,
Шаънига гард тегмасин бу гўзал Туркистонни.
Майли кунда тўй тўйланг, ҳар сўзни билиб сўзланг,
Белдан тушмасин белбоғ, от миниб олис кўзланг.

ГҶЗАЛ ШИФОКОР

Ҳамроҳхон Ҳожирахматовага бағишлайман

Оллоҳ чизиб хусни рўйини,
Қошга тортиб қалам мўйини,
Ҳўп ораста қилиб бўйини,
Баҳрихонга бир қиз берибди.

Йўқ, қиз эмас, мисоли бир хур,
Эркакларга етгудек шуур,
Ота-она айлаб минг шукур,
Парваришлаб қиларди ҳузур.

Бизга ҳамроҳ бўлсин дедилар,
Ҳалол, ҳақгўй бўлсин дедилар,
Саҳий, ғамхўр, дўстпарвар бўлиб,
Элни жондан севсин дедилар.

Падару модарнинг дуоси,
Бўлди шифокор муддаоси,
Жонини бериб у Жабборга,
Дардлиларнинг бўлди давоси.

Фарғонага фахр бўлди қиз,
Ҳамма ҳавас қилади ҳаргиз,
Ҳавас қилса қилсинлар лекин,
Ҳасад қилманг кўп янглишасиз.

Келбатидан лолдир йигитлар,
Сухбатиға зордир йигитлар,
Ишларига бордир йигитлар,
Унга бошин эгар бургутлар.

Баланд тутиб аёлнинг қадрин,
Кемтикларга бахш этиб борин,
Чертган Нилуфарнинг дил торин,
Ҳамроҳхонга ёр бўл ё Оллоҳ.

ТАБИБА АЁЛ

Насибахонга бағишлайман

Қудратингдан ўргилай Қодир Худо,
Бир аёлга берибсан шунчалик рўё,
Ўзини мушфиқу, меҳрибон айлаб,
Тилини қилибсан булбулигўё.

На туну, на тонгда ҳаловати бор
Жонини элига айлайди нисор,
Париштадек гўзал, лобар санамни,
Не-не мухлислари бир кўришга зор.

Бахиллар Ҳотамнинг сочин юлганда,
Мўминларни шайтон йўлдан урганда,
Ёлғон дунё яхшига дорин қурганда,
Табибанинг кўли даркор бўлади.

Ёруф жаҳон кўзга тор-тор бўлади,
На давлат, на дунё даркор бўлади,
Жонингни қўйишга жой қидирганда,
Табибанинг кўли даркор бўлади.

Насибахон кўзи тўла нур билан,
Табассумли юзу бир шуур билан,
Ичу-ташинг аъзонг томир-томиринг,
Баърига даъво берар мўъжизанг билан.

Тошкентнинг бир чекка дала қўйнида,
Бир этак бола бериб унинг қўйнига,
Алам бериб, ғам бериб қилиб имтиҳон,
Эл дардини олишни қўйдинг бўйнига.

Берган неъматингга қилар минг шукур,
Унга мадад бериш ёлғиз Сендандур.

КАТТАКОН БАХТ ТИЛАЙМАН

Мамлакат Содиқовага

Қўқонда бир аёл бор,
Номи тилларда такрор,
Гўдакларга бахшида,
Дилида йўқ ҳеч ғубор.

Сарвқомат, хушсуврат,
Кўп йигитга хос қудрат,
Эл-юртини ўйлаган,
Шу аёлга бир сихат.

Тани ҳеч дард кўрмасин,
Савоб ишни қўймасин,
Болажонлар бағрида,
Гул-гул яшнаб сўлмасин.

Расул аъзам назарин,
Ҳизр бувам ҳассасин,
Нақшбандий каштасин,
Фазлини бер шу онага.

Эгам Сенга ёлборгум,
Ҳатто қилни қирқ ёргум,
Мамлакатхон синглимга,
Каттакон Бахт юборгин.

НАВБАҲОР НАШИДАСИ

Баҳор келди ўлкамга,
Иқбол келди, нур келди,
Бағрим ўхшаб кўкламга,
Дарё тўла дур келди.

Дарахтлар навдасига,
Такди биллур исирға,
Майли, ёмғирда ивиб,
Чиқайлик дала, кирга.

Қуй ёмғиржон шаррос, қуй,
Тез бўй чўзсин кўкатлар,
Кўркамлашсин дала боғ,
Яшнасин қир-этаклар.

Ёмғирдан сўнг юлдуздай,
Чарақлаб кетар само,
Қирга тўшалар бахмал,
Мусаффо бўлар ҳаво.

Чиқиб анҳор бўйига,
Кўк ялпиз терар қизлар,
Сел бўлиб қуш куйига,
Мастона боқар кўзлар.

Кимни этмаган шайдо,
Навбаҳорнинг жамоли,
Унда ишқ бўлди пайдо,
Етилган севги боли.

Ундадир насиба-ризк,
Ундан бошланур турмуш,
Фурсат шоширади зик,
Дала-даштда қизир иш.

Ёзилар қанча чигил,
Равшан бўлади диллар,
Боглар безаниб буткул,
Булбулдек сайрар тиллар.

Тутиб узун таёгин,
Қирларда кезар чўпон,
Юлдуз ёқиб чироғин,
Чўпонга бўлар меҳмон.

Найларнинг навосидан,
Жонсиз танга кирар жон,
Куйнинг хуш сафосидан,
Дилларга жодир жаҳон.

Бахмал гилам устида
Чўпон ётар ястланиб,
Минг сеҳр бор кўзида,
Ой ҳам келар пастланиб.

Ўзига-ўзи мафтун,
Баҳорга тўлиб бағри,
Куйлар чўпон туну кун,
Очилар кўнгли баҳри.

* * *

Кўтар эгик бошингни
 Ёшинг артай ёр-ёр,
Ўйлашнимас, куйлашни
 Мен ўргатай ёр-ёр.
Ёш устига сурма сур,
 Тур мен билан бирга юр,
Бева аёл дардини
 Кўшиқ қилай ёр-ёр.
Номард сенинг қадрингни
 Ерга урса урибди,
Қизим қандайлигингни
 Оллоҳ билиб турибди.
Ойлар ўтар, йил ўтар
 Қадринг ўтар ёр-ёр,
Кўп куйинма қизгинам,
 Қаддинг кўтар ёр-ёр.
Фарзандинг бор, онасан,
 Олий бахтинг ёр-ёр,
Покизадир тилагинг,
 Чиндир аҳдинг ёр-ёр.
Бошга тушган тошларни
 Ўзгаданмас ўздан кўр,
Сабрсизлик гуноҳдир,
 Шукур айлаб бардам бўл!
Сенга бева ошини
 Ичирмадим зор-зор,
Бевалар либосини
 Кийгизмадим тор-тор,
Дунё излаб дарё-кўл
 Кечирмадим хор-хор,
Бироқ ярим кўнглингни
 Ололмадим ёр-ёр.
Ўткинчидир бу умр
 Елдек ўтар ёр-ёр,
 Ҳали сенга аталган
 Ёруғ кун бор ёр-ёр.
Кўтар эгик бошингни
 Кўзинг артай ёр-ёр,
Кўксингдаги аламни
 Кел аритай ёр-ёр.

СОҒИНЧ ДАРДИ

Номаълум солдатнинг кекса беваси тилидан

Кўп соғиндим, эй ёр сени,
Излаб борайин қаён,
Дардларим, дил розларимни,
Қандай айлайин баён.
Тақдир менга ҳасад қилиб,
«Ўйнатди»ки шунчалар,
На изинг бор ва на номинг,
На мозорингдир аён.
Сен еган ўқ заҳридан
Кўксим, кўр, пора-порадир,
Хилвираб ётган юракда
Қанча-қанча ёрадир.
Мақсадинг тоғдан буюк,
Орзунг эди уммон мисол,
Сендин айру тунлариммас,
Кунларим ҳам қорадир.
Бамисоли мендек қақшар
Мажруҳ Ливан аёли,
Юрсам-турсам нари кетмас
Гренада хаёли.
Америка, Исроиллик разиллар
Қилиб ифво,
Заминни кўп титратмоқда,
Охир вой бўлар ҳоли.
Мен-ку тортдим ҳажр азобин
Ўзга қизлар кўрмасин,
Тул бевалик юкларин,
Ҳеч келин кўтармасин.
Кўкда кезиб ул разолат
Ҳам касофат калхати,
Эркнинг мағрур, бургутларин
Қанотин синдирмасин.

«МЕХРИБОНЛИК УЙИ» РАҲБАРИ ДИЛҒУЗА ЗАЙНУТДИНОВАГА

Ҳешимда бир аёл бор,
Иши мақтовга лойиқ.
Ҳар ишга моҳир, тайёр,
Билиб қўйинг халойиқ.

Қанча йиллик умрини,
Гўдакларга атади.
Неки борин, кўз нурын,
Улардан аямади.

Бир кам икки дунёда,
Ким-кимга зор ўтаркан.
Кимнинг умри зиёда,
Кимдир барвақт кетаркан.

Фақат меҳр, муҳаббат,
Эзгулик яшар абад.
Савоб иши қатба-қат,
Шу икки дунёлик бахт.

Ярим дилни овлаган,
Дилгинанг ғам кўрмасин.
Етим бошин силаган,
Қўлларинг дард кўрмасин.

Меҳринг чашмаси қайнаб
Оқсин меҳр уйида.
Болалар қувнаб, яйраб,
Яшасинлар қўйнингда.

Исминг жисмингга монанд,
Дилғуза — дил ёқувчи.
Меҳнат берган саодат,
Кўксингга гул тақувси.

* * *

Мен қандоқ яшашга ҳайрондим,
«Ҳақ қуш»дек диллари бийрондим,
Чин сўзни деёлмай бийрон тил,
Аламдин туну-кун ёнди дил.
Неча йил ифвогар роз юрди,
Ёлғони эл ичра рост турди,
Катта-ю кичиклар таъзимда,
Тўрдайди ўрни тўй-базмда.
Дерлар мол, дунёда кўп лат бор,
Фрибгарда ажиб «талант» бор,
Тер тўкиб топганда тангалар,
Излардик савдогар янгалар.
Икки ойлик иш ҳақинг бир фаранг —
Деб савдони қиларди таранг,
Ялмовдий қўлларга яланглаб,
Кўркиб ҳар томонга аланглаб.
Ҳамёнин тўлдириб ҳаромга,
Борарди «Завмаг»га саломга,
Дерлар мол, дунёда кўп лат бор,
Дўқондорга ҳам кўп иллат бор.
Таннозлар юрдилар соз бўлиб,
Билмаган ишларга бош бўлиб,
Уларда на ҳаё, на илм,
Бошлигин деб «акам» ё «иним».
Енгилтак, «кўнгли бўш» раҳбарлар,
«Кўз кўр» ё қулоғи «карлар»,
Ким ҳақу, ким ноҳақ кўрмасди,
Хонимлар нозига тўймасди.
Пок, нопок қайнаб бир қозонда,
Хушомад бошланган азондан,
Дил хўшларди бошлиқ ва танноз,
Ўртада сарсонди бир қоғоз.
Малла соч, кўзи кўк маржалар,
Чўнтагин шилганда нечалар,

Барака, қут кочиб хонангдан,
Ўғил юз ўғирди онадан.
Етим бўлди кўплаб болалар,
Хўрликдан соч юлди оналар,
Кўрганим кўрганга олганман,
Рост деб ишдан ажраб қолганман.
Тўғрига кун йўқку азалдан,
Хасратим олганман ғазалдан,
Дерлар, мол дунёда кўп лат бор,
Ўзимда ҳам кўп иллат бор.
Оғриси ҳам синглим гар бошинг,
Ё бўлса буйруқда бир тошинг,
Ботса ошқозонингга ошинг,
Оғриқдан қолмаса бардошинг,
Чидайсан, чидайсан, чидайсан!
Мунгли кўзни шифтга қадайсан,
Билиб ўз-ўзингни алдайсан,
Дори деб бармоқни тишлайсан.
Жон укам қоқилма, огоҳ бўл!
Бесовға уланмас синган қўл,
Пул тўплаб сўнг бемор бўл дўстим,
Ёлвон эрса синаб кўр сўзим.
Дерлар, мол дунёда кўп лат бор,
Жарроғлар тиғида қиммат бор.
Минг турли матолар растада,
Сотар эркак, аёл нораста.
Кўрганда кўзлар қамашсада
Якка кифтлаб ўтиб орадан,
Дашномлар эшитиб боладан.
«Дер бозор кўрганмисиз опа,
— Хай она, эй сингил, ё бола,
Кеб қолинг, об қолинг оз қолди,
Харидор чақириб тил толди.
Сотаману тезда кетаман,
Эртага Хиротга етаман.
Дерлар, мол дунёда кўп лат бор,
Савдода ҳам турли хислат бор».
...Оллоҳдан тилагим эрта-кеч,
Беш маҳал намозим қилма ҳеч,
Тонг турғаз, кеч ётқиз тинмайин,

Ишлайин ҳеч ҳориш билмайин.
Ёмондин харгиз қилгин йироқ,
Яхшиларга айлагин хамроҳ,
Ҳалолдин бер, еган нон, тузим,
Содиқ қилгил амринга ўзим.
Адаштирма асло йўлингдан,
Қаламим туширма кўлимдан,
Имоним қил саломат ва бут,
Сўнгги дам ҳам ё раб кўлим тут!
Мен сенинг қулингман де бандам,
Нурга тўлсин вужуд қил Карам,
Дерлар кодир Эгам раҳмдил,
Ҳамюртим яратгани бир бил.
Жаннатин кўйибди пойингга.
Минг шукур қилгил Худойимга,
Бизнингдек тинч ўлка қайда бор,
Оллоҳ бўлсин бизга доим ёр!

ТОШКЕНТ МЕТРОСИ

Шаҳар ичра жон шаҳар,
Ичу тоши зар мрамар.
Офтоб нуридай кулар,
Қора тундан то саҳар.

Лойиҳалари аниқ,
Қалами қутлуғ, тансиқ.
Мухандислар чизмаси,
Ер остин қилди ёруғ.

Минглаб Тошкентнинг аҳли,
Қурувчиси ҳам фаҳри.
Жон бериб, жон олдилар,
Ёрилгунча ер қаъри.

Чиллада асрар қордан,
Кузда чангу ғубордан.
Саратонда хўп салқин,
Қолишмайди баҳордан.

Тошкент ҳуснига ҳусн,
Унга ҳеч кўз тегмасин.
Йўловчини манзилга,
Етказар мисли чақин.

Саранжому саришта,
Ҳамма тинмас ҳар ишда.
Йўловчига таъзимда,
Қизлар мисли фаришта.

Метрода кўпдир номлар,
Ҳамид, Фофур Фуломлар.
Мирзо Улуғ, Навоий,
Кезишар балки шомлар.

Шараф отам шарафи,
Ислоҳ акам Зафари.
Шаҳрим ичра жон шаҳрим,
Қибладир тўрт тарафи.

ДУНЁНИНГ ИШЛАРИ

Бу дунёнинг ишлари ярми алам, ярми ғам,
Озорлари кўп экан, оз экан унда карам.
Ғарқ бўлган бўлармидим кўз ёшим уммонига,
Раҳмдил эгам гарчи бермаганда бир қалам.

Аросатнинг даштида адашган борми мендек,
Хиёнатнинг ханжарин чархлаган борми сендек.
Бойчечак ҳам ботарми бир товонга тикандек,
Аждаҳода топилмас захри-ла кумрон андек.

Бошим гаранг йўқ хушим, сийратим юрар тикка,
«Ҳақ» куш мисол тонг маҳал чарх уриб, учдим кўкка.
Самони гир айланиб дилгинам топмай таскин,
Чин сўздан тиёлмай тил ўзимни урдим чўкка.

Чоҳ лабида турибман итар тортар киши йўқ.
Ҳасаднинг қалампирин ботмонга сотишим йўқ.
На давлатга, кўйдим хирс, на ёмонга хиёнат,
Оғзимдадир новвотим киссамда кишмишим кўп.

ПАХТА ОЧИЛГАН ПАЙТ

Ҳар куни ҳаяжон-ла кўз очиб сахар,
Ой аркин тарк этиб қилгунча сафар.
Самога боқаман кўнглимни хушлаб,
Кун кўзин кутаман жоним ҳовучлаб.

Осмон қовоқ уйса хунобу, бетоб,
Гар кулиб қараса дил тўла офтоб.
Кўнгил кўзгусида мавжланар шу дам,
Бир жаннат мисоли сахий, бой ўлкам.

Бунда ҳар ҳафта тўй, кунора меҳмон,
Меҳмон келган уйда қут кўп бегумон.
Олтин тўй, қиз тушди, ҳовли тўйларда,
Дастурхон тузалар кўча-кўйларда.

Кеча тушган келин — юлдузли янга,
Юзин чайиб ошпоқ шудрингта.
Кўлдаги вимпелдан шод бўлиб йигит,
Кемасин учирар мисоли бургут.

Қайнона ҳам уйда қутмайин иззат,
Қийиқда нон элтиб қилади хизмат.
Қайнога кўринмас уйнинг тўрида,
Жўхори пиширар олов кўрида.

Белбоғини ечиб маккани тугиб,
Қайишган белини бирозроқ эгиб.
Кампири кетидан борар изма-из,
Маккаси белини куйдиар жиз-жиз.

Кенг қарвон йўлида чол борар аста,
Томирли кўлида чилвирдан ҳасса.
Тўкилган пахтани солиб этакка,
Ота тўкиб берар ҳар бир бекатга.

* * *

Дардим тарқатишга дармон топмадим,
Пинҳон сир ёзувчи бир жон топмадим,
Қайга бош уришга имкон топмадим,
Армони йўқ бирор инсон топмадим.

Кимнинг боласи йўқ, кимнинг даласи,
Кимнинг онаси йўқ, кимнинг ҳоласи,
Кимнинг яраси кўп, йўқдир чораси,
Кимнинг отаси йўқ, ўғай онаси.

Бир кам икки дунё, экан бу дунё,
Ҳамма унга келган, меҳмондир гўё,
Меҳмони азиз тут бандангни худо,
Ўзинг подишоҳсан, тилим қил гўё.

Ёлғиз Сенга айтар арзим бор шоҳим,
Ўзинг меҳрибоним, ўзинг паноҳим,
Яккама-якка мен учрашган чоғим,
Борим сенга тўкиб солгум Оллоҳим.

Биламан, биласан қору боримни,
Недан қувонганим, недан зоримни,
Қудрат қўлингдир менинг иқболим,
Фақат ўзинг олгин ихтиёримни.

КУЗИМ КЕЛДИ...

Тўкилмиш тилла ранг япроқ
Кузим келганга ўхшайди.
Беҳи, нок, анжирим ким ўзарда
Елганга ўхшайди.
Боғимда олма-ю, хурмо, анор ҳосиллари
Ончун —
Босилмиш тандаги қийноқ,
Тўзим берганга ўхшайди.
Кимки, кузни хуш кўрмас
Демак Наврўз ниҳол экмас,
Бошин эгиб она ерга
Неча минг бор салом бермас.
Ниҳоли гулласа қийғоч бўрону, ел
Йўлин тўсмас,
Ёзи бир нав ўтар-ку куз куни
Ўзни куяр билмас.
Кузим келди, кузим келди,
У келган кундан ўргулдим.
Ва гўёки бир кун кулган юзим
Жаннат тумон бургум.
Боғим ҳосилларин бирмас
Ҳамма бирлан баҳам кўргум,
Бобом «деҳқони ашраб»
Қиш ҳам хандалак сўйгум.

МАРФИЛОН ГЎЗАЛИГА

Нозимахон Муҳаммадҷон қизига

Нозимахон жоним қизим,
Лабларида болим қизим.
Иффат, ибо китобида,
Энг каттакон бобим қизим.

Отасининг ҳурматига,
Бошгинаси доим эгик.
Онажонинг иззатига,
Югирувчи мисли кийк.

Таъомларни Сиз пиширган,
Тотган киши тўймай ейди.
Сизга гўзал таълим берган,
Фотимага раҳмат дейди.

Меҳрга бойдир кўксингиз,
Маъноли майин сўзингиз.
Эзгуликка ошно дилдан,
Нурга тўлган ой юзингиз.

Қизгинам мисли бир пари,
Кўрган ҳавас қилар бари.
Ёмон кўздан асра эгам,
Марғилон дуру-гавҳарин.

ЮЛДУЗХОН КУЙЛАГАНДА

Юлдузхон куйласа куйлайди кўнгил,
Юлдузхон куйласа кувнайди кўнгил,
Юлдузхон куйласа қизиб дил тандир,
Интиқлик онага тўймайди кўнгил.

Юлдузхон куйласа дил бўлур дарё,
Туйғулар тошади мисли бир дунё,
Жаннатнинг эшиги очилиб қиё,
Илҳомпарилари имлашар биё...

Марғилон булбули, Тошкент келини,
Севимли қизисан — ўзбек элини,
Юртингга борингни айла бахшида,
Ҳали кўп олқишлар кутади сени.

Куйла, куйинг тутсин жумлаи жаҳон,
Хонишингдан дилдан арисин армон,
Нилуфар ҳам гулдек кулсин сингилжон,
Куйинг тарк этолмай тўхтасин карвон.

Юлдузгинам куйла, толма ҳеч қачон,
Юлдузгинам кувна, ҳорма ҳеч қачон,
Юлдузгинам ўйна, сўлма ҳеч қачон,
Ёлғизинг бахтига ўлма ҳеч қачон.

ЭСИЗ АЁЛ

Кўксимни очиб кўринг
Бутун жойи бормикин,
Кўнглимнинг кўчаларин,
Эни жуда тормикин.
Томирларим чалкашиб,
Дардга гирифтормикин,
Ман ўзим ёниб бўлдим,
Анда ёғду бормикин.
Торга тор дунё дерлар,
Кенгга эса кенг дунё,
Кенг эдим тор бўлдими,
Ўзни йўқотдим гўё.
Нокасга ёр омад, зар,
Туши ҳам бўлар рўё,
Хақ қудратингни кўрсат,
Ман гунггу у булбулигўё.
Яхшига кун бор қачон,
Диллари тўла армон,
Замон-замон бўлибди,
Ёмонларда кўп дармон.
Кўнғироғини чалиб,
Ўтганда умр карвон,
Қумларига қоқилиб,
Бормокда эсиз жувон.

МУНДАРИЖА

Эр қадрини эл билар	3
Ўзбекнинг эркаклари	8
Аёллар армуғони	12
Ҳазрати инсон	13
Зор эдим бир кўргали	14
Соғиндим (баллада)	15
Одабийлик ва оқибат ҳақида	23
Таъзим	31
Эгуликка эга қилсин	33
Она қалби	36
Илтижо	37
Барри бутун бормикин?	38
Соғиндижон	39
Сени излайман	41
Ярим аср ёшида	42
Бургут парвоз этганда	43
Сенга пахта отсалар	44
Гул ва мен	45
Ўйлатиб қўйдинг яна	46
Юрак	47
Сен бўлмасанг ҳаёлимда	48
Гул рози	49
Ўтмасмикин	50
Озор етмаса	51
Наво қилма	52
Гул дарди	53
Кўшиқ	54
Кўнгил	55
Сиз келасиз деб	56
Тақдир	57
Дилкаш қизлар анжуманида	58
Менга тутманг асти бода	59
Нодира бегимни ёдлаб	60
Нодира бегим бўлсалар	61
Кумушнинг сўнги сўзи	63
Болангизга алла айтинг аёллар	65
Ўзбекистон менинг Ватаним	66
Минг таъзим табиатга	67
Бош болам Борийхонга	69
Она илтижоси	70
Қайтар дунё	71
Олотлик қизларга хат	72

Орзу	73
Дўст танлаш	74
Турмуш	75
Ўткинчи изғирин	76
Баъзилар	77
Бир кам икки дунё	78
Умр йўллари	80
Увайсий ғазалига мухаммас	81
Увайсий ғазалига мухаммас	82
Ҳабибий ғазалига мухаммас	83
Сени чертганда дутор	84
Сен ёнимдан кетар бўлсанг	85
Йигитларга	86
Мендан кетманг йирокқа	87
Бедор шифокор	88
Баъзи бир йигитларга	89
Ўзал шифокор	90
Табиба аёл	91
Каттакон бахт тилайман	92
Навбахор нашидаси	93
Кўтар эгик бошингни	95
Соғинч дарди	96
«Меҳрибонлик уйи» раҳбари Дилфуза Зайнутдиновага	97
Мен қандоқ яшашга ҳайрондим	98
Тошкент метроси	101
Дунёнинг ишлари	102
Пахта очилган пайт	103
Кузим келди	105
Марғилон ғузалига	106
Юлдузхон куйлаганда	107
Эсиз аёл	108

НИЛУФАР

САДОҚАТ

**«Шарқ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
Бош таҳририяти
Тошкент — 2001**

*Мухаррир Г. Зокирова
Рассом Л. Башарова
Бадий мухаррир Ф. Башарова
Техник мухаррир Д. Габдрахманова
Мусаххих Ю. Биязтова*

Теришга берилди 22.12.2000. Босишга рухсат этилди 5.04.2001.
Бичими 84x108¹/₃₂. Петербург гарнитураси. Офсет босма. Шартли
босма табоғи 5,88. Нашриёт ҳисоб табоғи 4,3. Адади 4000 дона.
Буюртма № 1397. Баҳоси келишилган нарҳда.

**«Шарқ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмаҳонаси 700083, Тошкент шаҳри,
«Буюк Турон» кўчаси, 41.**